

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo.

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./STEVILKA 12

CELOVEC, DNE 24. MARCA 1960

CENA 2.— SILINGA

Die Schulverhältnisse in Südkärnten

Nach dem neuen Schulgesetz, das der österreichische Nationalrat am 19. März 1959 beschlossen hat, wird es den Eltern anheimgestellt, die Kinder zum Slowenischunterricht anzumelden oder nicht. Es ist allgemein bekannt, daß viele slowenische Eltern ihre Kinder zum Slowenischunterricht nicht anmelden, weil sie einem starken wirtschaftlichen und politischen Druck ausgesetzt sind. So wurden im vergangenen Schuljahr an den Volksschulen Südkärntens lediglich 2.094 Schüler zum zweisprachigen Unterricht angemeldet. Heuer sind es sogar noch weniger als im Vorjahr. Auf Grund unserer Feststellungen besuchen mehr als 4000 Kinder, die sich in Südkärnten im Elternhaus der slowenischen Familiensprache bedienen, nicht den Slowenischunterricht. Diese Zahlen finden eine Bestätigung auch in der amtlichen Statistik, nach der es im Schuljahr 1948/49 an 98 zweisprachigen Volksschulen bei einer Gesamtzahl von 12.868 Schülern 6.247 Schüler mit slowenischer Muttersprache gab. Dieses Bild dürfte sich in den darauffolgenden Jahren kaum wesentlich geändert haben.

Es gibt unter den nicht zum Slowenischunterricht gemeldeten Schülern viele, die der deutschen Sprache nicht gewachsen sind und nach dem Schulgesetz vom 9. März 1959 nur deutschsprachigen Unterricht genießen dürfen. Selbst die Schulbehörde mußte dieser Tatsache durch Erlass vom 27. Oktober 1958 Rechnung tragen und anordnen, daß der Unterricht in der dem Kinde eigenen Mundart mündlich zu erfolgen habe.

Das neue Schulgesetz sieht eine eigene Abteilung für die Angelegenheiten des Slowenischunterrichtes an den Volks- und Hauptschulen sowie die slowenische Bundesmittelschule vor. Der Wirkungsbereich dieser Aufsichtsbehörde müßte die pädagogischen, personellen und administrativen Belange umfassen. Bis heute jedoch wurde keine derartige Abteilung der Schulaufsicht beim Landesschulrat in Klagenfurt errichtet.

Da sich niemand für den zweisprachigen Unterricht verantwortlich fühlt, ist die Lehrerschaft bei ihrer Arbeit sich selbst überlassen. Jeder Lehrer unterrichtet Slowenisch, wie es ihm beliebt. Es gibt seit 1945 keinen Lehrplan für den Slowenischunterricht an zweisprachigen Schulen. Lehrbehelfe, Lehrstoffverteilungen, Richtlinien für die Unterrichtserteilung im Rahmen des Abteilungsunterrichtes an zweisprachigen Schulen fehlen fast zur Gänze. Seit Jahren werden keine Kurse für Lehrer an zweisprachigen Schulen mehr abgehalten. Niemand kümmert sich für die Fortbildung von Lehrern an zweisprachigen Schulen und Slowenischlehrern an den Hauptschulen.

Für Schüler, die an der Unterstufe der zweisprachigen Schule Slowenisch besuchen, wird der Unterricht an keiner Schule zur Hälfte in slowenischer und zur anderen Hälfte in deutscher Unterrichtssprache erteilt, obwohl dies das Schulgesetz vorsieht. Es ist dies praktisch auch nicht möglich, weil der Lehrer in derselben Klasse gleichzeitig Schüler unterrichtet, die zum Slowenischunterricht nicht angemeldet sind und für diese der gesamte Unterricht nur in deutscher Sprache erteilt werden muß.

Für Schüler, die an der Mittel- oder Oberstufe der zweisprachigen Schule Slowenisch besuchen, wird mancherorts Slowenisch in einem Nebenraum unterrichtet, während mit den nicht zum Slowenischunterricht gemeldeten Schülern eine

Avstrijski obisk v Beogradu

Beograd (APA, Tanjug). Na povabilo jugoslovanske vlade sta bila od 16. do 19. marca na uradnem obisku v Jugoslaviji zunanji minister Republike Avstrije dr. Bruno Kreisky in državni sekretar za zunanje zadeve prof. dr. Franz Gschnitzer. Po končanih razgovorih v Beogradu je člana avstrijske vlade sprejel predsednik jugoslovanske republike Josip Broz Tito na Brionih.

Uradno poročilo nadaljuje, da so v mnogih točkah bili med obema vladama doseženi konkretni sporazumi in bile podpisane ustrezne pogodbe, med katerimi so dogovori o obmejnem prometu, konzularna konvencija, dogovor o uveljavitvi pravdorekov voljenih razsodišč ter sporazum o rastlinski zaščiti.

Obe vladi imata o mnogih problemih mednarodne politike istovetna stališča, kljub različni notranjepolitični ureditvi. Glede pripravljenega dogovora o likvidaciji avstrijskega premoženja v Jugoslaviji je bilo dogovorjeno, da bo treba prek razgovorov med strokovnjaki urediti nekatere še odprta vprašanja.

V Beogradu je bilo govora tudi o manjšinah. Uradno sporočilo nadaljuje: »Na razgovorih je Jugoslavija poudarila poseben pomen, ki ga prisoja pravični ureditvi problemov, tičečih se položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji z namenom, da bi ohranili njun etnični značaj in neoviran nacionalni razvoj v skladu z obveznostmi, izvirajočimi iz državne pogodbe in z mednarodnimi merili.

S tem v zvezi so avstrijski predstavniki izjavili, da si avstrijska vlada prizadeva v duhu načel ustave in v smislu člena 7. državne pogodbe konsolidirati položaj omenjenih manjšin v Avstriji.«

Poleg besedila uradne izjave pa je važna tudi interpretacija, to je pomen, ki ga vsaka izmed pogodbenih strank daje svojim besedam. Zunanji minister dr. Kreisky je v tem pogledu že kar v Beogradu na tiskovni konferenci razpršil vse dvome, kot poroča beograjski dopisnik »Primorskega dnevnika« v Trstu, ki je ondi glasilo »naprednih« sil (kot pri nas »Slovenski vestnik«). Ta list piše:

»Jugoslavija po besedah dr. Kreiskega ni na to vprašanje gledala kot dvostransko vprašanje, temveč kot vprašanje, ki spada v pristojnost avstrijske vlade.«

K tej izjavi nihče izmed jugoslovanskih uradnih krogov in tudi ne novinarjev menda ni imel kaj pripomniti; le dopisnik italijanske agencije ANSA je vprašal, ali je dr. Kreiskemu tudi uspelo prepričati jugoslovanske vladne kroge, da nudi Avstrija svojim manjšinam iste pravice kot Italija južnim Tirolcem, nakar je, kot piše »Corriere della Sera«, avstrijski minister zašel v očitno zadrego ter se je odgovoru izmiznil.

Velja končno še omeniti uvodnik glasila »naprednih« sil na Koroškem, ki pravi, da »v nasprotju s tozadevnim iznašanjem v avstrijskem in koroškem tisku pri obisku v Beogradu ne more priti do kakršne koli znosne rešitve koroškega manjšinskega vprašanja. Zato niti ni naša država ustva-

nila potrebnih pogojev, niti to ne bi bilo v skladu z dosedanjim načelnim postavljanjem jugoslovanske politike, češ da mora to vprašanje biti rešeno v sporazumu s prizadeto manjšino.«

O tem načelu, namreč o reševanju manjšinskega vprašanja »v sporazumu med vlado in prizadeto manjšino« pa ni v beograjskem uradnem sporočilu ničesar več.

Beograjski dopisnik londonskega »Timesa« pa pravi v svojem komentarju, da je sicer bil namen Jugoslovancov, načeti vprašanje slovenskega in hrvaškega prebivalstva v Avstriji, vendar oni niso hoteli,

Časopisni odmevi na volitve

Kot običajno, so prve dni po volitvah vse stranke slavile zmago, vsaka svojo, kajti vsaka je na glas računala izgube nasprotnikov, lastne pa sramežljivo skrivala. O veliki volilni neudeležbi (abstinenci), posebno v južnem delu dežele, pa so vsi molčali, kot da bi se zmenil. Vendar resnica ne ostane dolgo prikrita, kajti v Avstriji hvala Bogu, še obstoji tudi objektivni tisk.

Stvarno analizo položaja na Koroškem po volitvah, ki je izšla v ugledni dunajski reviji »Furche«, smo že v prejšnji številki omenili.

Tudi celovška »Kleine Zeitung« je po resni oceni volilnih rezultatov po okrajih prišla do naslednjih ugotovitev: »Abstinenca je bila posebno visoka na dvojezičnem področju, pa tudi število neveljavnih glasov je bilo daleč nad deželno povprečje. Zavest, da ima — po teh rezultatih — umerjeni in predvsem versko globoko zasidrani del vendarle več pristašev med slovensko narodnostno skupino, kot pa radikalno krilo, je pomirljiva za vso Koroško. Zbližanje in mirno sodelovanje obeh narodov bo na teh osnovah brez dvoma laže in hitreje uresničiti.«

Le »Salzburger Nachrichten« so se morale znova nvesti nad krščanskimi koroškimi Slovenci. Zamerijo nam, da nismo po zgledu »naprednih Slovencev«, ki so kljub dejstvu, da je odlok o ukinitvi dvojezične šole iz leta 1945 izdal socialistični deželni glavar, »energično podprli SPO«, mi prav tako energično volili drugo koalicijsko stranko, ter nadaljuje:

Ansicht, daß für alle Lehrkräfte, die heute unter viel schwierigeren Verhältnissen als vor dem Inkrafttreten des neuen Schulgesetzes tatsächlich zweisprachig unterrichten, die seit Jahren gewährte Vergütung für Mehrleistungen uneingeschränkt auch im neuen Lehrerdienstrechtsgesetz verankert werden müßte.

Bei der Ausschreibung des Bezirksschulinspektorpostens für Pflichtschulen für den Schulbezirk Klagenfurt-Land, in welchem sich auch 26 zweisprachige Schulen mit 86 Klassen befinden, wurde von den Bewerbern keine Kenntnis der slowenischen Sprache verlangt.

Von geregelten Schulverhältnissen kann also im zweisprachigen Gebiet wahrlich keine Rede sein.

da bi ta zadeva onemogočila sporazume o drugih vprašanjih, predvsem gospodarskega značaja, kot sta n. pr. obmejni promet in zunanja trgovina, kajti gospodarstvi obeh držav se v znatni meri dopolnjujeta.

»Salzburger Nachrichten« so poslale svojega posebnega dopisnika v Beograd in na Brione, da si nabere vesti iz prvega vira. Glede manjšinskega vprašanja je ta list zvedel, da je »treba z velikim zadoščenjem vzeti na znanje, da so se končno tudi jugoslovanski vladni krogi dokopali k sprejetju stališča, ki ga že od nekdaj zastopa avstrijska vlada. Avstrija ima sicer mednarodno-pravne obveznosti do nemške jezikovne manjšine na Koroškem. Rešitev tega vprašanja pa je povsem avstrijska notranja zadeva in ne more biti predmet meddržavnih razgovorov.«

Ta argument šepa, kajti iz skupnega avstrijsko-jugoslovanskega uradnega poročila izhaja dejstvo, da so se o tem vprašanju meddržavni razgovori vendarle vršili z gori omenjenim rezultatom. O avstrijsko-jugoslovanskih razgovorih v Beogradu smo navedli vesti iz različnih virov ter poročila očitvecev, da si bodo tako naši bralci mogli ustvariti kar najbolj objektivno sliko.

»Glasilo krščanskega krila koroških Slovencev« izhaja svoje zadovoljstvo nad visoko volilno abstinenco. Na tem področju je volilna udeležba ponekod padla na 60 odstotkov. V tej abstinenci je videti odgovor Slovencev na uvedbo pravice staršev.«

Poljubljanje roke, ki te tepe, je stvar, ki se tiče tistih, ki to delajo, kajti smo v svobodni državi.

Komur pa je res mar pomiritev v deželi, bo pa že moral najti take načine zblizanja s Slovenci, ki bodo upoštevali naše pravice in nam priznali pomen, ki nam gre. Še eno so pokazale te volitve, namreč nepotrebnost takozvanega ugotavljanja manjšine s posebnim zakonom. Tisti, ki nas drugače sploh ne marajo videti in priznati, in ti so porazdeljeni na vse stranke, so vprav zaradi naše odsotnosti pri volitvah morali na lastni koži občuti našo živo prisotnost v deželi.

- K R A T K E V E S T I -

Socialistično nazadovanje v Angliji. — V okraju Brighouse v londonski okolici so bile minuli petek volitve v spodnjo zbornico. Kot običajno sta tekmovali konservativna in socialistična stranka. Okraj je bil doslej rdeča trdnjava in splošno so sodili, da bodo socialisti svoje postojanje vsaj obdržali. Konservativci pa so odnesli zmago in vzeli socialistom en mandat. Splošno je izid presenetil in listi že napovedujejo, da prihaja za laburiste perioda nazadovanja.

Sončni satelit »Pionir V«, katerega so izstrelili v vsemirje Amerikanci minuli teden, še vedno pošilja signale iz svojega poleta okoli sonca. Začetkom tedna so izmerili njegovo razdaljo od zemlje z 1 milijon 609 tisoč km. Satelitov mehanizem je javil notranjo toploto 19° in zunanjo 5° C. Računajo, da bo satelit signaliziral na zemljo še iz razdalje 80 milijonov km.

Ostro borbo proti svobodnim kmetom vodijo oblasti v Vzhodni Nemčiji. Tako poročajo listi iz okraja Rostock in Neubrandenburg, da tam ni več nobenega samostojnega kmeta. Vsi posestniki so pristopili h kmetijskim produkcijskim združenjem. Komunistični listi pripominjajo, da tudi pastirji svetujejo kmetom pristop k združenju. Sicer pa lastnikom zemlje ne preostaja drugega, če se hočejo izogniti visokim denarnim in naravnim dajatvam.

Politični teden

Po svetu . . .

Za seboj imamo sorazmerno miren teden v svetovni politiki, vendar je miren le videz, kajti pod njim je bilo zaznavno živahno diplomatsko vrvenje priprav na zhunsko konferenco, ki postaja toliko bližja, kolikor postajajo spomladanski dnevi daljši.

»Rdeči car« v Parizu

Včeraj je namreč prispel v Pariz sovjetski »rdeči car« Nikita Hruščev, ki je medtem tako nenadno ozdravel od gripe, kot je bil nenadno zbolel, ko so se bile med sovjetsko in francosko vlado pojavile težkoče zaradi programa njegovega obiska v Franciji.

Francosko-sovjetski spor o potnem programu se je končal s kompromisom. Program obiska je bil skrajšan za dva dni in Hruščevu ne bo dana priložnost s tem obiskom nuditi pomoč francoskim komunistom. Obisk bo ostal — vsaj tako predvideva načrt — povsem na visoki diplomatski ravni meddržavnih odnosov. Zato pri večini svojih potovanj po Franciji Nikita ne bo uporabljal avtomobilov in vlakov, ampak se bo vozil visoko v zraku z letalom. Odpadel bo obisk ruskega pokopališča v Verdunu, kjer so se v prvi svetovni vojni ruski oddelki ob strani Francozov borili proti Nemcem, kajti taka priložnost bi utegnila Nikito speljati k kakim izpadom proti Nemcem, kar bi pa zopet motilo De Gaullovo prijateljstvo z Adenauerjem. Prav tako bo pa odpadel obisk atomskega poskuševališča v Sahari, kajti Hruščev se ne mara zameriti Arabcem.

Vsekakor je De Gaulle s temi spremembami, ki so bile izvedene na njegovo zahtevo, zopet dokazal, da je mož močnejše volje. Hruščev pa zaradi takih »malenkosti«, kot so francoski komunisti in alžirski Arabci, ni hotel zameriti Franciji, ki jo bo poskušal pridobiti za svoje načrte ter preko nje razrahljati atlantsko zavezništvo.

Pri razgovorih med štirimi očmi bi se pa Hruščev in De Gaulle utegnili vendarle dogovoriti o kaki kupčiji na račun Nemcev, je zato Adenauer jadrno poletel v Ameriko.

Adenauer — stare želje v novi obleki

Obenem pa je želel nekoliko ublažiti protinemsko razpoloženje v Združenih državah, ki ga je izzval mazanje kljukastih križev v Nemčiji. Prav tako je bilo treba zabrisati neprijetne vtise, ki so jih napravile nekatere slonovske nerodnosti bonnske zunanje politike v zadnjih tednih, v prvi vrsti poskusi zapadnonemškega obrambnega ministra Straussa, da si pridobi za hrbtom atlantskih zaveznikov vojaška oporišča, skladišča in vežbališča v Španiji.

Kaj sta Adenauer in njegov zunanji minister Brentano govorila za zaprtimi vrati s predsednikom Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Herterjem, ni bilo objavljeno, pač pa je iz raznih javnih Adenauerjevih govorov bilo spoznati, da Amerika za sedaj nima baš tenkih ušes za zapadnonemške želje. Eisenhowerjeva izjava, da bo v vsakem primeru tudi v bodočnosti zapadnonemška zastava vihrala ob zastavah zapadnih zaveznikov nad Berlinom, se sicer lepo sliši, vendar ne izključuje možnosti, da na stavbi, ki bo nosila te zastave, izvrše kake »adaptacije«. Zato je Adenauer pred ameriškim novinarjem predlagal, da bi naj bil v Berlinu izveden nov plebiscit ter da se naj berlinsko prebivalstvo samo izrazi o svoji bodočnosti.

V zapadnih prestolnicah so Adenauerjev predlog zelo hladno sprejeli, kajti smatrajo ga za poskus zapadne države ukleniti v obzidje nepopustljivosti. O izidu tega plebiscita ni nobenega dvoma, pišejo angleški časopisi, kot ni nobenega dvoma, da se Sovjetska zveza ne bo pustila ganiti od volje neoboroženih Berlinčanov. Vojne pa zaradi njih tudi nihče ne bo začel. To je sicer žalostno, menijo, toda politika se ne giblje v svetu pobožnih želj, ampak trde stvarnosti.

Nemških zagat pa še ni konec

Težave pa ima nemška zunanja politika tudi v Afriki. Potem, ko je poslanik črnske republike Gvineje v Moskvi slovesno obiskal Pankov, prestolnico Vzhodne

Nemčije ter izročil svoje poverilnice tamonji vladi, zapadnonemška vlada v Bonnu najprej ni vedela, kaj naj stori, potem pa si je pustila od parlamenta za vsak slučaj dati pooblastilo, da sme diplomatske odnose z Gvinejo pretrgati, kot je pred leti storila z Jugoslavijo v podobnem primeru. Bonnska vlada je nato zahtevala od predsednika Gvineje Sekou Ture-ja »pojasnila«, kaj pomenijo obiski njegovega poslanika v Pankovu. Sekou Ture je najprej pustil Bonn čakati, potem pa izmikačoče odgovoril, da z Vzhodno Nemčijo pravzaprav ni navezal polnoveljavnih diplomatskih stikov, ampak samo gospodarske odnose. Odgovor je zaenkrat sicer vse zahteve, v prvi vrsti pa najtežjo, ki so jo postavili gradbeni delavci, odklonila, vendar se delavske organizacije niso vdale, pač pa samo nekoliko počakale, da pridobe na času za organizacijo stavke. Da gradbeni delavski sindikat resno misli, kažejo razni pojavi po krajih, kjer je gradbena delavnost največja. Tako je krajevna stavbinska organizacija v Welsu že sklenila, da stopi v stavko, ako njene zahteve ne bodo sprejete. Tudi vrsta osebnih razgovorov med kanclerjem Raabom in predsednikom Osrednje delavske zveze (OeGB) Olahom so ostali brezuspešni.

. . . in pri nas v Avstriji

Cene in plače

V svojem običajnem tedenskem radijskem govoru je zvezni kancler Raab skoraj ves čas porabil za vprašanje cen in plač v zvezi z zahtevami raznih delavskih organizacij po zvišanju plač. Paritetična komisija obeh strank je zaenkrat sicer vse zahteve, v prvi vrsti pa najtežjo, ki so jo postavili gradbeni delavci, odklonila, vendar se delavske organizacije niso vdale, pač pa samo nekoliko počakale, da pridobe na času za organizacijo stavke. Da gradbeni delavski sindikat resno misli, kažejo razni pojavi po krajih, kjer je gradbena delavnost največja. Tako je krajevna stavbinska organizacija v Welsu že sklenila, da stopi v stavko, ako njene zahteve ne bodo sprejete. Tudi vrsta osebnih razgovorov med kanclerjem Raabom in predsednikom Osrednje delavske zveze (OeGB) Olahom so ostali brezuspešni.

Plazeča se inflacija

je že v teku, je dejal ing. Raab in vprav po krivdi neodgovornih podjetnikov in trgovcev.

Zvezni kancler je tudi dejal, da bi novo povišanje plač neizogibno povzročilo povišanje cen in inflacijo, to je padec vrednosti denarja, kar bi pa v prvi vrsti prizadelo baš delavce in nameščence. Raab je pa tudi opomnil podjetnike, da naj ne zvišujejo cen v želji po čim večjih zaslužkih, kajti v tem primeru se zahtevam delavcev in nameščencev ne bo moč upirati.

Povišanje obrestne mere

Da omeji lahkomišelnost izdajanje denarja in še bolj lahkomišelnost najemanje posojil, je Avstrijska banka minuli teden povišala uradno obrestno mero (Bankrate) od 4 in pol odst. na 5 odst.

Zahteve socialističnih sindikatov so sicer skalile koalicijsko ozračje, toda v bližnjih

tednih s kakim odločilnim preobratom ni računati, kajti šef socialistične stranke dr. Pittnermann se še vedno mudi kot predavatelj na turneji po Zapadni Nemčiji, od tam pa jo namerava mahiniti v Južno Ameriko, da ondi kot gospodar podržavljenih podjetij pridobiva za Avstrijo nova tržišča.

Prof Kamitz se je naveličal ministrujanja

V OeVP pa imajo sedaj resne domače skrbi. Že dalj časa je znano, da se je finančni minister Kamitz naveličal ministrskega stolčka, ki mu prinaša samo skrbi ter da si želi kakega mirnejšega mesta. Izbral si je službo guvernerja (generalnega ravnatelja) Avstrijske narodne banke, kjer bi imel manj brig pa več dohodkov. Vodstvu OeVP Kamitzova želja ni posebno pogodu. Glavna težava je v tem, da je OeVP-jevska propaganda prof. Kamitza v isti vrsti z ing. Raabom povzdignila na prestol glavnega zaščitnika šilinga in njegove vrednosti. Po izvolitvi dr. Gorbacha za predsednika Ljudske stranke je bil vpliv ing. Raaba znatno omejen, sedaj pa hoče zapustiti politični oder tudi Kamitz. Zato vodstvo OeVP odlašča z ureditvijo tega vprašanja, dokler ne dobi primerenega naslednika, čeprav je kandidatov za to mesto več.

Občinske volitve na Štajerskem

Po deželnozborskih volitvah pri nas na Koroškem pa preživlja sedaj sosednja Štajerska vročično volilno borbo, kajti dne 3. aprila si bo volila svoje nove občinske odbore po vsej deželi. Posebno zaskrbljenost zbujata nenavadno močni porast nacistične propagande in organizacije. Pri zadnjih volitvah leta 1955 so svobodneži (FPOe) postavili svoje kandidatne liste samo v 10 občinah, sedaj so se pa pojavile liste FPOe v kar 300 občinah. In kar je najzanimivejše, med podpisniki in kandidati teh list so številna imena takih, ki so do sedaj veljali za pristaše OeVP. Sedanji osrednji načelnik OeVP dr. Gorbach je bil prej deželni načelnik stranke za Štajersko. Kljub temu da je bil sam od nacistov odveden v koncentracijsko taborišče, je po letu 1945 bil glavni zagovornik sprave in odpuščanja ter si tudi praktično veliko prizadeval, da v suhih letih prve povojne dobe tava-joče »drobne« nacistične ovce in koštrune spravi v hlev ÖVP. To se mu je posrečilo, vendar kot vse kaže, je uspeh bil le navidezen in začasen. Ko so si namreč opomogle ob obilnem koalicijskem koritu, so odvrgle svoje spokorne ovčje kože in zopet pokazale svoje volčje zobe. Izid teh volitev bo imel pomen, ki bo šel preko krajevnega okvira, kajti pokazal bo, kako bo ljudstvo odgovorilo na novi porast nacistične aktivnosti.

Pri nas na Koroškem pa je bil sklican deželni zbor

za 30. marca, na katerem bo izvoljen novi deželni glavar ter nova deželna vlada. Položaj je zaenkrat še nejasen, kajti za kulisami teko pogajanja med strankami. Kakih bistvenih sprememb ni pričakovati, kajti razmerje sil med v deželnem zboru zastopanimi strankami je ostalo isto kot prej. Pač pa je pričakovati nekatere osebne spremembe. Vendar se raje ne bomo spuščali v prerokovanja.

Slovenski pesniki v španščini

V »Naši sodobnost«, osrednji slovenski literarni reviji, ki izhaja v Ljubljani, beremo: »Še sedaj nam je prišel do rok separat razprave »Poesia eslovana«, ki jo je v 19.—20. zvezku madridske »Revista de literatura« leta 1956 priobčila Maria Francisca de Castro Gil, 24 strani posegajoča razprava je prvi v španskem revijalnem tisku objavljeni oris slovenske poezije in že zaradi tega vreden naše pozornosti. Avtorica poudarja takoj v začetku, da sta slovenski narod in njegova literatura v Španiji kaj malo znana ali celo neznana. Kot prvi pojav spoznavanja omenja, da so v juniju 1950 recitali v Circulo Medina nekatere njene prevode iz slovenske literature. Nato avtorica označuje v najsposobnejših potezah geografski položaj in zgodovinski razvoj Slovencev, piše o naši ljudski poeziji, katere lirizem in melos zelo hvali, omenja kot primer slovensko-španskih stikov v davni preteklosti pesem o Lepi Vidi, nato pa prehaja k orisu razvoja slovenske poezije od Valentina Vodnika dalje. Predvsem se seveda zaustavlja pri Prešernu, v katerem vidi največji vrh slovenske vezane besede.»

Ljubljanska revija nato podaja podrobno vsebi-

no španskega članka in vanj vpletenih prevodov slovenskih pesmi. Osmernja tudi, da je Gregorčič s prevodom pesmi Soči dobil obilen delež, kajti avtorico vežejo na Goriško tudi osebni spomini. Članek zaključuje: »Zelo razveseljiva je napoved ob koncu razprave: da so namreč v razpravi omenjeni prevodi del antologije slovenske poezije v španščini, ki jo pripravlja Maria Francisca Gil. Po primerih, ki smo jih spoznali, si lahko obetamo, da bo ta antologija dostojno predstavljala našo vezano besedo in tako prinesla v domovino A. Machade, Garcie Lorce in drugih španskih poetov najčistejša izraza slovenske duševnosti.»

K temu bi pripomnili, da je antologija slovenske poezije v španščini že dalj časa pripravljena za tisk ter da so slovenski študentje in izobraženci, ki žive v Madridu, in je med njimi tudi en koroški Slovenec, že pred leti pokrenili nabiralno akcijo za kritje tiskarskih stroškov. Oni so tudi bili, ki so Mario Gil seznanili s slovensko književnostjo.

SLOVENCİ

doma in po svetu

Slovensko pesništvo v francoskem prevodu

Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani je sklenilo pogodbo z znano pariško založbo Seghers o izdaji antologije (izbora) slovenskega pesništva v francoskem prevodu. Prevoda je oskrbel prof. Viktor Jesenik. Poleg pesmi bo pa antologija obsegala tudi kratek prikaz in oceno slovenskega pesništva.

Wolfov jubilej so praznovali tudi v Sloveniji

Pred kratkim smo se v Avstriji spominjali stoletnice enega izmed največjih avstrijskih skladateljev, Huga Wolfa, ki je leta 1860 zagledal luč sveta v spodnještajerskem mestecu Slovenji Gradec, kot sin nemškega očeta, usnarja po poklicu. Pri tem so pa ob vseh avstrijskih proslavah zamolčali, da je Wolfov rod pravzaprav slovenskega izvora. Wolfova glasba je tudi v Sloveniji dobro znana in zato so Slovenjgradčani skladateljevo stoletnico proslavili z odkritjem spominske plošče na njegovi rojstni hiši, ki še danes stoji. Na predvečer pa je prišel iz Maribora filharmonični orkester ter priredil spominski koncert pod vodstvom komponista Jakova Cipčija. Izvajali so vrsto Wolfovih vokalnih skladb ter njegovo Italijansko serenado za orkester.

Slovenska ekspedicija v Himalajo

Minuli teden je s parnikom »Velebit« odpelala iz Reke 7-članska ekspedicija slovenskih planincev, ki namerava naskočiti enega izmed najvišjih, doslej še neosvojenih preko 7 tisoč metrov visokih vrhov v Himalaji. Ekspedicijo vodi S. Kerstnik. Slovenski planinci so se za ta podvig že dalj časa pripravljali na Gorenjskem. Tudi celotno opremo za ekspedicijo so izdelala slovenska podjetja.

Izvirna dela v slovenskih gledališčih

V Mestnem gledališču v Ljubljani je bila krstna predstava drame Mateja Bora »Pajčolan iz mesečine«. Delo obravnava razpad meščanske družine, ki se je oddaljila od naravnega toka življenja.

V Mariboru pa je ondotno gledališče postavilo na oder Remčevo dramo »Mrtvi kurent«, ki se naslanja na ljudski običaj kurentovanja ter prikazuje življenjsko tragedijo gruntarja Mihola. Snov je zajeta iz domačih krajev in je dramsko učinkovito obdelana, tako da doseže značaj grozljive kmečke balade. Obe deli sta osvežujoča novost, kajti oddaljujeta se od v povojnem času že tolikokrat prelete in razvedene politične problematike in zajemata pri edinih pristnih virih prave umetnosti, pri prvinah človeškega življenja.

Nova slovenska župnija v Torontu

Pripravljalna dela za ustanovitev nove slovenske župnije v okolici mesta Toronta lepo napredujejo in pričakovati je, da bo župnija že ob svoji ustanovitvi štela okrog 150 družin. V zadnjih letih se tam živci slovenski rojaki naseljujejo v okolici mesta, kjer si novoustanovljene družine kupujejo enostanovanjske hiše. Značilnost slovenske kolonije v Torontu je, da so se ondi po zadnji vojni naselili največini mladi ljudje, med njimi mnogi izobraženci in študentje. V nekaj letih so se v novi deželi dobro uveljavili in si v središču mesta ustavili prvo slovensko župnijo »Marija Pomagaj«, sedaj pa postaja moderna cerkev že pretesna in se je pokazala potreba po ustanovitvi nove župnije v mestni okolici.

Družabno življenje Slovencev v Caracasu

Slovenski rojaki v Caracasu, glavnem mestu Venezuele v Južni Ameriki, živahno goje družabno skupnost. Vsako nedeljo se zbirajo v ondotnem Francoskem zavodu k službi božji, ki jo spremljajo z ljudskimi petjem naših domačih pesmi. Med prireditvami v zadnjem času velja omeniti Miklavžovo akademijo, na kateri so počastili spomin pokojnega velikega škofa Rožmana, na žalost sv. mašo dne 17. decembra so pa povabili tudi ondi živeče druge narodnosti.

Nastop mladih umetnikov v Ljubljani

Na koncertu Slovenske akademije minuli petek, so nastopili kar trije mladi, mnogo obetajoči umetniki. Pianistka Manja Jemec, ki je lani dovršila Akademijo za glasbo, je izvajala III. Beethovnov koncert, flavtist Fedja Rupel, ki si je lani pridobil nagrado na zagrebškem umetniškem tekmovanju, letos pa Prešernovo nagrado v Ljubljani, je podal solistični part Mozartovega Koncerta v D-duru. Poleg tega je pa gostoval mladi dirigent Oskar Kljuder iz Trsta, ki je vodil uverturo Verdijeve opere »Moč usode«. Kvalitetni nastop mladih umetnikov je občinstvo zelo ugodno sprejelo.

Potovanje po Sveti deželi

(Nadaljevanje in konec)

Iz Tel Aviva se običajno delajo enodnevni izleti z avtom. Tako sem se podal naslednji dan v Sodomo in Gomoro ob Mrtvem morju, kjer je najnižja suha točka pod morsko gladino na svetu. Pot nas vodi mimo Bershebe najprej mimo vinogradov, ki so last ruskih Židov, ki so se sem preselili pred 60 leti. Tu je središče njihovih vinarn. Za vinogradi pridejo nasadi pomaranč, njihovo najvažnejše izvozno blago. Za tem pridejo nasadi bombaža in različni drugi nasadi. Vse, kar se nahaja 10 km južno od Tel Aviva pa skoraj 40 kilometrov v dolžino in širino, so začeli obdelovati šele zadnjih 5 let, ko so namreč Židje z velikimi denarnimi investicijami napeljati vodo v te predele. Vodo so zajeli v reki Yaron, ena izmed dveh rek, ki jih imajo v Izraelu. Vsa ta pokrajina Negev ima namreč dva metra debelo plast rodovitne zemlje in manjka ji samo voda, da bogato obrodi. Izrael ima sedaj v delu drugi del umetnega namakanja in sicer hočejo napeljati vodo iz Jordana, imajo pa v tem pogledu težave z Arabci. Če jim bo to uspelo, bodo imeli možnost naseliti še nadaljnja 2 milijona ljudi.

Vodiči, ki sem jih imel na teh turah, so zgovorni, navdušeni judovski patrioti. Vse, kar je izraelsko, je najboljšo. Turisti so v glavnem Židje iz Amerike ali Evrope, tako jim nihče ne ugovarja. Ko sem skromno omenil, da njihova industrija ne sme preveč stremeti za avtarkijo, ker je to v mnogih panogah predrago, so bili prizadeti. Ko sem omenil, da se mi Izrael dopade kot pač turistu ravno tako kot Italija ali Španija, so zamerili češ, da Izrael pomeni za človeštvo več kot vse druge države in podobno. Po tej izkušnji nisem več debaturiral.

Sodoma — slana puščava

V Sodomi je zelo zapuščeno, res kakor udarjeno od Boga. Nobenega rastlinja, ker je preveč soli. Poleti vlada strašna vročina, tako da delavce vozijo od daleč na delo. Mesto je ravno na meji z arabsko državo Jordanijo. Videti je bilo precej vojaštva in celo civilistov s puškami. Celó v našem avtobusu so imeli nekaj orožja. Ker sem se spomnil, da so nam v šoli pravili, da se radi obilne soli v Mrtvem morju ne moreš potopiti, sem se šel kopat in res sem lahko ležal v vodi, ne da bi se premaknil s prstom, lahko bi bral časopis.

Na poti v Jeruzalem smo se peljali skozi koridor ali hodnik, kajti na obeh straneh je država Jordanija. Ob cesti še ležijo razbiti blindirani avtomobili, ostanki »osvobodilne« vojne iz leta 1947. Najprej se ustavimo pri novi univerzi, ker stara je ostala na arabski strani. Univerzitetna poslopja so najmodernejša, kot v Ameriki. Stroški gredo v desetine milijonov. To je mogoče graditi samo z podporo svetovnega Židovstva.

Sprehajamo se skozi predel mesta, kjer živijo Židje, ki pripadajo neki skrajno po-

božni skupini, ki se strogo drži starodavnih običajev judovske vere. Moški se ne brijejo, nosijo črne satinaste plašče, črne klobuke iz 12 kož. Poročene žene imajo obrite glave, da drugi moški ne gledajo na njimi, dekleta ne smejo pokazati nobenega dela svojega telesa, zato nosijo dolge nogavice in tesno zaprte obleke. Ta sekta trdi, da odrešenje šele pride, da ta država še ni prava in celo želijo da bi propadla. Drugi Židje jih ne marajo, jih pa baje morajo prenašati, ker so baje zelo premožni. Ker je stari del Jeruzalema arabski in je prehod na arabsko stran nemogoč razen o Božiču, nas zapeljejo na razgledno točko od koder vidimo v daljavi Betlehem, Olsko goro in stari del mesta z Golgota.

Sion — judovska svetinja

Prihodnji obisk velja gori Sion, kjer pravijo, da je pokopan kralj David, največja svetinja za Žide. Ogromno ljudi, ker je ravno praznik, si morajo vsi moški pokriti glavo. Vidiš vse vrste Židov, ne kateri so čisto evropski, drugi iz Jemena, Tunisa, in Iraka. Evropski Židje so lepo oblečeni, oni iz arabskih dežel pa revno in tudi umazani so. Ta nasprotja pa počasi izginjajo, ker šola pač napravi svoje.

Sole so dobro organizirane in seveda do 16. leta obvezne. Z 18. leti postane obvezna vojaščina za fante in dekleta! Vojaštva se vidi precej, uniforme so rjave, kot svoječasno pri Angležih. Vsi čakajo ob cestah, ko gredo na dopust in pač računajo, da jih vzamejo avtomobilisti s seboj, kar se redno dogaja.

Zadnji naš izlet je bil v Galilejo. Cesta nas vodi mimo Kane Galilejske, kjer je Kristus napravil prvi čudež. Vodič nam kaže studenec, kjer so zajeli vodo, ki jo je Kristus spremenil v vino. Razkazali so nam židovski sistem kolektivne kmetije „Kibuc“, kjer živi par sto družin skupaj. Imajo skupno jedilnico, dvorano, kino, delajo skupno na polju, skupna je živina in polje. Vsak dobi polno oskrbo in seveda tudi nekaj gotovine. Otroke vzgajajo skupno od 1. leta naprej, vendar pa nameravajo to opustiti, ker se baje ne obnese.

V puščavi Negev imajo pa poseben način kmetovanja, ki se je baje dobro obnesel. Zemlja je bila preje namreč neobdelana, služila je Arabcem za pašnike. Prva enota novega načina kmetovanja je bila vas, mala skupina kakih 60 hiš, ki obdelujejo zemljo. Druga enota je večja vas, ki ima poleg hiš kmetov tudi že osnovno šolo, zdravnika, sinagogo, dvorano. Tretja in zadnja stopnja je malo mestce, ki služi tem okoliškim vsem z gimnazijo, bolnico, kinom in drugimi ustanovami, ki jih najdeš običajno po mestih. To je torej zaključena enota, kjer je vse v naprej določeno in urejeno.

Dvigujemo se na planoto, kjer se nahaja Nazaret, mesto Jezusove mladosti. Vodič Arabec nas pelje v votlino, kjer je Jezus delal in stanoval. Votlina je v zemlji, povsod sama prst, ena votlina je služila za de-

lavnico, druga, nekoliko nižja, za stanovanje, posebne male votline so služile za hrano, vodo, ognjišče. Svetloba je prihajala skozi malo odprtino v stropu. Nad bivališčem je sedaj mala kapelica in zraven sedaj grade tam lepo cerkev. Vidimo tudi studenec, kjer je Marija zajemala vodo, ostal je tak kot pred 2000 leti in služi še danes istemu namenu. Nazaret je pretežno arabsko mesto, vendar imajo Arabci težko življenje. Zemlje nimajo skoraj nič, ker so jim jo Židje na en ali drug način pobrali. Leta 1947 jih je skoraj 1 milijon zbežalo, kar jih je ostalo, živijo bedno, deloma, ker pač niso tako delavni kot so Židje, deloma pa tudi, ker jim država ne pomaga toliko kot svojim. Izseliti se pa seveda ne marajo, ker bi jim bilo pod Arabci še slabše in ker v srcu še vedno upajo, da bodo ob ugodni priliki Žide lahko pregnali. Židje jih sem in tja zaposlijo kot slabo plačane delavce na farmah ali tovarnah.

Prihodnja točka je Tiberijsko jezero, kjer je Jezus napravil toliko čudežev in dobil toliko apostolov med ribiči. Poleti je to izletna točka za Žide, ker je ondi manj vroče kot drugod. Mnogo hotelov obkroža jezero, toda so bolj skromni. Prenočimo v Safedu, najvišjem kraju v Izraelu, približno 1000 metrov nad morjem. Tudi tu je precej hotelov, ker je hladno.

Mesto je zidano na bregu, zelo slikovito in romantično.

Prihodnja točka našega izleta je star židovski tempelj, kjer pa nisem dolgo zdržal, ker me je pregnal obupen duh po svečah in umazaniji. Židovski romarji spijo ponoči in podnevi po klopih v tempelju, previjajo otroke. Truma njihovih duhovnikov, neobritih, v dolgih umazanih belih haljah, kot da bi bili farizeji pred 2000 leti. Nabirajo denar, ropotajo s puščicami, eden vpije za menoj, ker mu nisem nič dal, drugi prodaja male svečke, tretji boža otroka. Zdržal sem pet minut, sopotniki Židje so zdržali pol ure.

Na poti v Haifo si ogledamo še Akron, mesto znano iz zgodovine križarskih vojn. Napoleon je tudi hotel to mesto vzeti Turkom, se mu pa ni posrečilo, ker je močno utrjeno.

Bližamo se mimo velike petrolejske rafinerije pristanišču Haifi, ki je zelo lepo, čisto mesto. Obiščemo novo univerzo, kjer je tudi vloženo že desetine milijonov dolarjev, pa še polovico ni gotovega. Gledamo na mesto z višine Mount Carmel (Karmelska gora). Razgled je krasen, dalo bi se ga skoraj primerjati z Napolijem v Italiji. Tu se naše potovanje po Sveti deželi konča.

Peter Urbanc

Razpis literarnih nagrad

Društvo Slovencev, ki vsako leto prireja proslavo v počastitev spomina vseh žrtev komunistične revolucije v domovini, razpisuje leposlovni spominski nagradi za leto 1960 v skupnem znesku 5.000.— arg. pesov.

Pogoji:

1. Nagradi v znesku 3.000.— in 2.000.— arg. pesov sta določeni za najboljšo odrsko delo (drama, spevoigra, koncertno delo ali podobno), primerno za izvedbo na društvenih spominskih proslavah.
2. Izvedba dela mora trajati vsaj eno uro.
3. Predložena dela morajo biti izvirna, doslej neobjavljena in neizvajana.
5. Rokopise v dveh s strojem pisanih izvodih je treba poslati vsaj do 1. aprila 1960 na naslov Društva Slovencev, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.
5. Rokopis naj bo označen s šifro. Pravo avtorjevo ime je treba priložiti rokopisu v zaprti kuverti, opremljeni z isto šifro, kot jo ima rokopis.

6. Kuverte se odpro na dan razglasitve nagrad t. j. na dan Spominske proslave leta 1960.

7. Objavljena bodo samo imena nagrajenih avtorjev oziroma njih pseudonimi, če bi avtorji tako želeli. V vsakem primeru pa mora biti avtorjevo pravo ime razsodišču znano.

8. Nagrajeni rokopisi ostanejo na razpolago piscu, vendar uprava Društva Slovencev lahko v dogovoru z njim uprizarji tudi ta dela.

9. Razsodišče sestavljajo gg. univ. prof. dekan dr. Ignacij Lenčec, Ruda Jurčec, dr. Branko Rozman, Ivan Korošec in kulturni referent Društva Slovencev. Glasovanje razsodišča je tajno.

10. Nagradi sta izplačljivi v Buenos Airesu.

11. Uprava Društva Slovencev ima pravico pregledati kakšno nagrado za nedoseženo, če razsodišče smatra, da predložena dela ne ustrezajo potrebni merilu kakovosti. Prav tako si pridržuje pravico združiti obe nagradi in ju razdeliti.

12. Člani razsodišča, ki bi morda sodelovali pri natečaju, nimajo pravice glasovanja.

Odškodnina za avstrijsko lastnino v Jugoslaviji

Pravico do odškodnine tudi brez posebnega zakona je priznalo avstrijsko vrhovno sodišče tistim avstrijskim državljanom, ki jim je jugoslovanska vlada na temelju določb čl. 27. državne pogodbe zasegla njihovo v Jugoslaviji nahajajoče se premoženje. Vrhovno sodišče je ugotovilo, da je to premoženje z vsemi pravnimi učinki prešlo v jugoslovansko posest z dnem, ko ga je jugoslovanska vlada formalno prevzela (kajti začasno ga je upravljala že od leta 1945 naprej). Ta prevzem je bil izvršen z odlokom jugoslovanskega Zveznega izvršnega sveta z dne 30. januarja 1957.

S tem je ta prevzem dobil pravno sankcijo tudi s strani avstrijskih sodišč. Pač pa imajo oškodovanci pravico, da zahtevajo od avstrijske države primerno odškodnino, katero jim je doslej finančno ministrstvo stalno odklanjalo, češ da potrebnega zakona še ni. Vrhovno sodišče pa ugotavlja, da tak zakon ni potreben, ker se odškodnina ravna po določbah ustreznih že obstoječih avstrijskih zakonov. V primeru pa, da je ugotovitev utrpeljene škode posebno težka in zamudna, pa lahko avstrijska oblast po prosti presoji odmeri odškodnino, ugotavlja Vrhovno sodišče.

FRAN ERJAVEC:

282

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Največ neprilik so pa povzročali Napoleonu v teh tednih Angleži, ki so se dne 30. VII. z močnimi silami izkrcali v Holandiji, a njihov nesposobni poveljnik ni znal izrabiti ugodnih prilik, nakar so jih potem nalezljive bolezni prisilile, da so se dne 30. IX. zopet vkrkali in vrnili domov.

Navedeni vpad Angležev je pa vendarle povzročil mrzlično razpoloženje v Franciji in na vsem zapadu, ki je ostal nezavaran. Genialni, a pokvarjeni Talleyrand in prekanjeni Fouché, ki je imel spričo cesarjeve odsotnosti v rokah glavno oblast, sta s svojim postopanjem vzbujala bolj ali manj upravičene Napoleonove sumnje. Ravno zaradi kritičnega položaja doma je povzročalo Napoleonu še večjo zaskrbljenost dvolično zadržanje ruskega carja, ki je zbral na galitski meji precejšnjo armado. Toda car je bil istočasno zapleten še v nasprotja s Švedi in s Turki, kjer je pričakoval lažji plen, zato se je za silo zadovoljil z Napoleonovo izjavo, da ne bo nikoli obnovil samostojne Poljske. Javno je, da je pa moralo vse carjevo ravnanje le še povečati staro Napoleonovo nezupanje proti takemu »zavezniku«.

Težave, s katerimi se je moral Napoleon otepati na vseh koncih in krajih, seveda tudi Avstrijcem niso ušle. Cesar Franc I. se je bil zatekel v okolico Bratislave in na njegovem dvoru je vladala popolna brezglavost.

Vojna stranka s cesarico Marijo Ludoviko, nadvojvodo Janezem in Stadionom na čelu je trdovratno zahtevala, naj Avstrija zlorabi premirje, iznova zbere svojo poraženo armado in nadaljuje vojno, čeprav je bila še v vseh dotedanjih vojnah s Francozi tepeva, a miroljubna stranka z nadvojvodo Karlom na čelu, je uvidevala nesmisel nadaljnje vojevanja in zahtevala mir. Tako so se avstrijski odposlanci več tednov neodkritno pogajali z Napoleonom, ki je mirno sedel v Schönbrunnu. Avstrija je ponovno postavila na noge armado 93.000 mož in upala še na rusko pomoč, ki jo je pa car dne 1. IX. odrekel in sklenil rajši donosnejšo kupčijo z Napoleonom. Posebno se je pa vojna stranka zanašala na ljudski upor proti francoskim okupatorjem. Vkljub temu, da se domobranci niso obnesli, dvorski vojni hujskači vendar le niso odnehali, temveč uporabljali vsa sredstva, da bi po tirolskem zgledu nahujskali še po drugih deželah s pomočjo oblasti ljudstvo k uporom. V ta namen so skušali še pred premirjem organizirati »črno vojsko«, to je sploh vse možko prebivalstvo, ki naj bi potem s starimi puškami, sabljami, sekirami, gnojnimi vilami, prekljami (te naj bi bile dolge 6—7 čevljev in po 3 palce debele) in podobnim »orožjem« dosegla to, česar ni mogla redna vojska s topovi, izvežbano konjenico itd. Na dana znamenja (s kresovi, zvojenjem i. dr.) naj bi se dvignilo ljudstvo in napadalo ter pregnalo francoske posadke. K takemu lahkomišelnemu početju so hoteli zlorabiti zlasti duhovščino, ki je imela velik vpliv na ljudstvo, a ta se po ogromni večini ni dala zapeljati v to, ker je vedela, da bi povzročila le še večjo nesrečo, kajti Francozi so ravnali s črnovojniki kot z navadnimi vstaši in razbojniki. Ljubljanski škof

Kavčič je izdal (13. X.) celo posebno poslanico na duhovščino, naj svari vernike, da naj »ne spravljajo sebe in vse dežele v pogubo«. Vse kaže, da se niti večina kresijskih glavarjev ni posebno navduševala za take neodgovorne pustolovščine, čeprav so morali sredi meseca julija ponekod celo uradno razglasiti mobilizacijo črnovojnikov. Vojnim hujskačem se je tudi posrečilo, da je cesar zopet odvzel nadvojvodu Karlu vrhovno poveljstvo in mu pustil le še poveljstvo ene armade, toda ta se je razočaran odrekel tudi temu in se dne 30. VII. umaknil v zasebno življenje.

Napoleonove zahteve so bile izprva jako visoke, ker mu je šlo za dokončno onesposobljenje Avstrije za ponovno vojevanja. V teku teh mešetarjenj za narode in dežele in za katerih lastne želje se seveda ni brigal nihče, je pa potem nekoliko popustil in končno dne 15. IX. nekako ultimativno javil Avstrijcem svoje mirovne pogoje, že poprej (9. VIII.) pa tudi ponovno ostro zahteval, da se pošljejo domov vsi domobranci. Čeprav se je Napoleonu iz že spredaj navedenih razlogov mudilo v Pariz, so se vlekle pogajanja vendarle še cele štiri tedne, dokler ni končno 14. X. 1809 dopoldne knez Liechtenstein podpisal v Schönbrunnu mirovne pogodbe pod pogojem, da jo odobri tudi cesar. Toda Napoleon ni niti čakal na cesarjevo potrditev, temveč je s 100 topovskimi streli oznanil Dunajčanom mir, ki so ga sprejeli ti s toliko radostjo, da se tudi cesar Franc I. ni več upal odreči svojega podpisa. Pogodba je bila objavljena dne 25. X. v dunajski uradni »Wiener Zeitung« in štiri dni zatem še v pariškem uradnem »Moniteurju«. Izdana je bila pa tudi v slovenskem jeziku.

(Dalje prihodnjič)

GLOBASNICA

Letos so nas za vedno zapustili že štirje vaščani. Po kratki bolezni se je v začetku januarja preselila v večno domovino Marija Lipuš, vdova po pred leti umrlem vaškem originalu Lojzu. Rajna je bila žena tihega in pobožnega značaja ter skrbna mati.

Tudi Šimnovega očeta Voranca Greinera ni več med nami. Pred leti ga je zadela kap, kateri je letos podlegel. Tako kot rajni Voranc morda nihče na vasi ni bil navezan na dom in grunt, saj ga skoro nikjer drugod nisi videl.

Marija Toman, pd. Kramarica, tudi ni več dočkala pomladi. V visoki starosti, v 87. letu, se je preselila na drugi svet.

Posebno težak udarec je nerazumljiva usoda zadala družini tesarja Jozefa Petka, kateri je smrtna kosa pokosila nadbudnega sinčka — edinca, komaj desetmesečnega Teodorčka.

Poleg številnih faranov so se od rajnih poslovili tudi cerkveni pevci s pesmimi žalostinkami.

Naj sveti rajnim večna luč! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

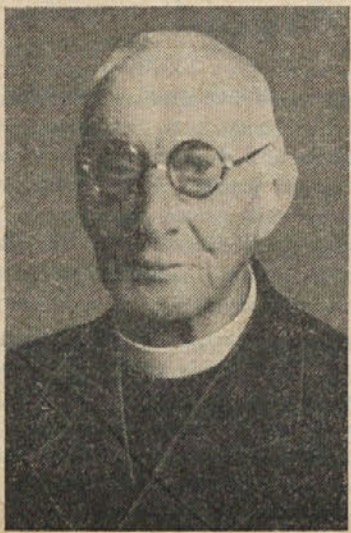
TINJE

Naša zvesta naročnica Marija Pušnik v Tinjah praznuje dne 25. marca 1960 svoj 80. rojstni dan. K visokemu življenjskemu jubileju ji tudi mi iskreno čestitamo, želeč ji, da bi še dolgo ostala čila in zdrava!

ST. ILJ OB DRAVI
(Promocija)

Pretekli teden je na pravni fakulteti dunajske univerze promoviral za doktorja prava g. Filip Trabesinger, sin tukajšnjega uglednega trgovca. Mlademu doktorju iskreno čestitamo in mu želimo na nadaljnji življenjski poti obilo uspehov!

† Alojzij Železny

V nedeljo, dne 20. marca je zatisnil svoje trudne oči starosta duhovnikov ljubljanske in krške škofije prečastiti gospod Alojzij Železny. Lansko leto je še obhajal troindevetdeset letno ravno kakor sveča. Nič se nam ni zdelo dosti pretirano, ko so mu voščilci želeli, da bi gospod svetnik dočakali sto let. Njih ime je bilo izraz njihovega značaja in telesne trdnosti. Toda božji namenil so bili drugačni. Kmalu po novem letu so začeli bolehati, nihče pa ni mogel prav verjeti, da bo leto 1960 res tudi leto njihove smrti.

Zibelka jim je tekla na Moravskem. Botri so naznanili dan rojstva za 16. aprila 1867, rojstni kraj Veliky Zdikov. L. 1877 so se začela gimnazijska leta. Hitro so tekla pridnemu dijaku. Po maturi je sledil vabilu tedanjega ljubljanskega škofa in kasnejšega goriškega nadškofa in kardinala Jakoba Missia in prišel v Ljubljano v bogoslovje, kjer se je pripravil na svoj bodoči poklic pod vodstvom semeniškega vodje prelata dr. Kulavica in spirituala Elisa. Po končanih bogoslovskih študijah je moral, ker je bil še premlad, čakati do avgusta na posvečenje. Novo mašo je zapel 17. avgusta 1889 v svoji rodni fari. Biti je moralo zelo lepo, ker se je gospod tako rad spominjal. Kaplanska leta je doživljal po velikih in ne lahkih farah. Predstojniki so videli v njem sposobnega in razboritega človeka, ki bo znal z vso odločnostjo nastopiti za resnico in pravico. Starejši ljudje ga imajo še danes v spominu. Bil je kaplan v Srednji vasi v Bohinju, v Šmartnem pri Kranju in v Senčurju pri Kranju. L. 1898. so ga poklicali za ekspozita v Trnovo na Krasu, kjer je pozidal tudi novo cerkev. Ko je l. 1910, postala prosta župnija Ihan pri Domžalah, je zaprosil zanj. Kljub temu da mu je bila fara zelo pri srcu, se je odločil l. 1925, da odide na izpraznjeno župnijo Goriče pri Kranju, katere pravni župnik je ostal do svoje smrti. Vojske razmere tudi njemu niso prizanesle. 6. junija 1941 ga je odpeljala Gestapo, okušal je dobrote nacističnih zaporov, izgubil vse svoje imetje, moral v pregnanstvo v Sremske Karlovce, odkoder je po posredovanju pokojnega kardinala Stepinca prišel v tedanje Ljubljansko pokrajino, užival je najprej dobrotljivost belih menihov v Stični, nakar se je naselil v zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani. Pojavljajočim se novim gospodarjem ni zaupal.

Predobro jih je poznal in se je zato umaknil na Koroško. Iz Vetrinja je našel dobra srca v Bergu v Dravski dolini, kjer so bili še pregnani koroški duhovniki, v jeseni 1949. pa je dobil zatočišče pri č. šolskih sestrah v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu. Tedaj, že 80-letni starček je še vedno opravljal svojo službo, krepko pridigal — in dokler mu je dopuščal sluh — še spovedoval. Jasne, klene in odločne so bile njegove besede. Ves teden je premišljeval, kaj bo v nedeljo povedal, da bo aktualno in potrebno. Močno se je razgrel v sveti jezi, ko je bičal nenravnost in krivico, ki jo je opazoval. Tu ni poznal nobenega popuščanja. Načela, ki si jih je v bogoslovju utrdil, so bila neizpodbitna. Nihče ga ni mogel o čem drugem prepričati. Res bil je, kar pove ime, železen!

Z rajnim gospodom lega v grob duhovnik starega kova, ki je bil v pravem pomenu besede vodnik v svoji fari, ali kar pove nemška beseda — Pfarrmeister. Čudovit spomin, ki ga je imel gospod, mu je vedno omogočal opisovati tiste lepe zla-

Dismo koroškim fantom

Bivši gojenec Tinjske kmetijsko-gospodarske šole piše fantom po Koroškem, ki premišljujejo, kam naj gredo v šolo za življenje.

Večkrat sem že mislil, da bi vam kaj napisal, a zmeraj me je kaj odvrnilo od tega namena. Danes sem si pa le vzela čas ter prijel z bolj okornimi prsti za pero.

Da pa boste bolj na jasnem, s kom imate opraviti, vam povem, da sem bil lani v Kmetijsko-gospodarski šoli v Tinjah.

Večkrat se je spominjam na lepe dneve, preživete med součenci in učitelji v Tinjah. Vidim tudi, kako koristno mi je to, kar sem se naučil v tej šoli. Veliko znanja smo si pridobili iz gospodarstva: naj si bo v hlevu, na polju, v sadovnjaku, na vrtu ali v gozdu — povsod zdaj bolje delam. —

Poudariti pa moram, da je za mladega človeka poleg gospodarske izobrazbe zelo važna tudi duhovna izobrazba; za to je v tej šoli še posebej poskrbljeno. Morda lani nismo vsega s prav posebnim razumevanjem vzeli na znanje. Zdaj šele vidim, kako koristna so bila predavanja iz vzgoje-slovja.

Nadvse koristno za nas pa je bil veronauk. Podan nam je bil tako, da si ga je

Bvakr s' b'li kajti, k' smu še pu utrošku mileli pa mornvali, sa najmanjši reči veselili. T'da je bova vsoka fraj ura proznik, vsok obisk žegnaje, vsok gvud nedjv. Bogostvu je bovu vsok mihn drumle nabulane pugoče nu škrtulej, ku smo žnjim drumleca rezoli.

Smejoli smu sa pa za vsok »grušov rap tk k'kr an pokjen ljs«. Smu b'li pč utroci. Smejoli smu sa beroču, ku je mjav draču fliku na zodnci pa odru na gvali. Pa ta »zmjšanemu Jurju«, ku je skruže pet visi vse pavre z jezikum ubrov du kosti pa jih v viže pa hudumušne rime spravu. Smejoli smu sa kvonfarju Jožku, ku sa je t'k

te čase, ko so bile nedolžnost, čistost in resnicoljubnost čednosti, za katere se je mladi svet po veliki večini trudil in je bil greh le greh, ne pa krepost. Boril se je za te ideale z vsem srcem in z vso dušo, prepričan, da izpolnjuje svojo dolžnost in iz ljubezni do Boga, ki mu je bil pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Bil je bogaboječ mož v svetopisemskem pomenu besede. Naj mu podeli za ves njegov trud za zmago in rast božjega kraljestva in za vso ljubezen do neumrjočih duš večno življenje v nebesih, po katerem je tako zelo hrepenel in se bal, da ga ne bi izgubil.

Gospod svetnik, počivajte v miru Gospodovem!

V hvaležen spomin

† duh. svetniku Alojziju Železny

Odbrenkal večni je Strunar življenja pesem njemu, ki z duhovniško častjo železni mu je še prinesel dar.

Odpovedal se je vsemu mož moči, jeklene volje, služabnik zvesti pred oltarjem, duhovnik s srcem in dejanjem.

Ognjen, plamteč za božjo slavo, vernim je oznanjal spravo z besedo krepko in vabečo, še bolj z molitvijo gorečo.

Pogumno stal je na braniku krščanstva vse svetosti; nobena mu sovražna sila ni streti mogla te modrosti.

Čredo klical je h Gospodu. Z zgledom nam je kazal pot. Vse pripeljal rad bi k Bogu, kadar pojdemo od tod.

Naj On, ki šteje žrtve, plačilo zdaj mu podeli. Iz te naj jame mrtve življenja venec mu vzcveti.

vsak lahko s praktičnimi primeri raztolmačil ter tako laže razumel.

V današnjem času, ko vse hlepi le po uživanju, naj bo to še posebej poudarjeno. Večkrat me kdo zbada: »V Tinjah ste pa samo molili, drugega se itak niste učili.« — Rečem vam, da je nam vsem molitev še posebno potrebna. Če prideš včasih v položaj, iz katerega ne veš izhoda, ti še prav posebej pomaga molitev in vsaka stvar se z božjo pomočjo laže reši.

Če se bo naša mladina vzgajala v takih šolah, bo ostala zvesta Bogu in narodu. Ostati moramo to, kar so bili naši predniki: verni katoličani ter zavedni Slovenci, ki se za vero in narod, če je treba tudi žrtvujejo. Če se pa morda ne vedejo vsi, ki so bili v Tinjah, tako, kot bi se morali, vam rečem, da tega ni kriva šola, temveč okolica, slaba družba ter človeška slabost, kateri smo po izvirnem grehu vsi podvrženi.

Priporočam vsem tistim, ki še niso bili v tej šoli, da se vpišejo za prihodnji tečaj, kajti nikoli ne bodo tega obžalovali.

Končam za danes, pozdravljam vse absolvente, sedanje gojence in učitelje, prav posebno pa č. g. Radanoviča, ravnatelja šole.

M. K.

Ko smo se še smejali

fajn hvolu: »Je tak lipa, luba moja žena, hiša kakor cerkev — Tuža pridi gledat!« je puvobu mojega ateja. Stanov je pa koj v strašni pudrtiji v elenčni hiši, žjaju je pa pretj'pov. Nenbart je pa lj-pega dni umrva. Vseglih je pa kvonfar Jožko trduv, »jaz imam žegnane roke«. Štokem hinavcm se je pa rj'sn za smejat.

Jožku pudobn je biv kvonfar Jurka Čič. Kdr sa ni dvaru počutu, je pa reku: »Grem proti Celovcu, mislim, da bom bolan«. Gvišnu je misluv na celovski špitov. O, smu sa mu smejoli! Čič Jurka je biv nubart v Spvudje visi na večirji, je pa ričat vidu, je pa všov in h nam prišu na ve-

čirju. Pnas je pa tuj koj ričat biv na mizi. Čudnu mivu je vzd'hnuv: »No zdoj pa moš večero!« Sa mu je pa rj'sn smjšnu nagvuduvu.

Nubart je bovu pa tuj čudnu smjšnu, da smu sa tk smejoli, da smu sa pu koleneh tovkli. Sosedova Tila je prleteva z bajte pa šrojava na motr, ku je na putv'ci prova: »Moti, pojte pa Zefi zbe umitel!«

»Ke pa jih moš?« — je borova moti. Tila pa pravi: »Na vakni!«

Koj mislte, na vakni, da bi bli Zefni zbi —?

Kk nas je pa vomu smjh, kdr smu videli kokega deda, ku je zodnsku šov skvuze duri, pa vejke bjve učesa je dev, ku su mu voča duri udprli, či je kvafov. K'kr, da bi ne vrjav, da mra iti. Vača pč nisu trpeli, da bi biv nehti utrvahe pohujšuvov. Prav su meli!

Vjte, koj smu sa še tk smejoli —? Ku je ta stora Jera tk lopu peva: »Stora sm grotova, djavat ne morm, godci le godte rojat pa morm!« Je pa rj'sn zarojova, da sta jonka pa intrfat kor tk frčova pu ufti.

Pa tiste je bovu tuj tk smjšnu, ku je noša dekva Fronca na krjasni večar coprova. Unta na dvorišče je šva pa coku metava črez gvavu. Komr sa bo cokva ubrnova, tota bo šva druge letu sužt. Pu ne sreči je pa cokva prleteva glih v Frončne čjavu — pa še čadna ni bova, ku je pu gnoju hoduva žjo. Froncu je tk zabulevu, da je zakvava »Frdamana cokva!« Čjavu je meva osm dni drače.

Koj smjha je bovu, či je kok Njmc sva-veju kaziv. Je pa v Plibrci v anem lodnu

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u"

Zato si nabavite zavese, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

nehti unta šov, je pa duri odprta pustu. Lodndjnarca je pa rjakva: »Prosm, turi tov saprdite!«

Zdaj vam puvjm pa ta šliju za smjh. Noša Mojcka sa je strošnu veseliva na svoj gvud. Tk kk jutre bi mjav bit. Čjv dan sa je smejova pa troštova, da bo za gvud nekej ljpega pa dvarega dubiva. Pre, da smu ji »gr devoli«, je šva še pa h susedu »štercate!« Iti je mrvpa pa glih mjmju susedovh svijokov. Dekva je pa gnuj s pitovjakov kidova. Ku je Mojcka mjmju leteva, je pa dekva vrgva vile gnoju, prljatov je pa Mojcki glih v ksiht. Mojcka sa je strašnu drva; smiluva sa je nam, ku je glih za gvud meva štoku smvavu — pa še sm'jat smu sa mrlit! Anu uru sa je žefova pa umivova. Dvaru, da je bova še švuvarca. Koj bi kej bovu, či bi bova ži vejka. Koj bi bli kej pvubi rekli, ku bi prišli gr djavat.

Bi vam še puvjeduva kaj smjšnega, ma pa ži tk smjh sili, da bom mrvpa erat. Pa drugu bart. Smjšneh reči je današji cajt dojsti — ku su lidi tk špasni, da še tiste ne vj'ju, koj su. Še moč'k vija, da je moč'k, da mjavka ku moč'k pa miši vuvi. An naš čvavek je pa pred krotkem reku nekomu: »Jas pa nism venč tok, ku su b'li ta stori moji lidi, ku su pu dumoče misleli pa mornvali — an vasuv je pa čuv pa reku: »I A!« Štuva je pa najbol smjšnu.

Minula

Unerreicht im Preis

Vom Erzeuger zum Verbraucher!

FREMDENZIMMER-AUSSTELLUNG

Zahlreiche Modelle, modern, formschön

ab S 1480 -

Kostenlose Beratung und Zustellung - bequeme Teilzahlung

VÖLKER-MÖBEL

KLAGENFURT, Villacher Ring 47 - Telefon 57-25

Vas na preizkušnji

Naš kmetijski minister je pred nedavnim govoril tudi o družbeni ureditvi vasi in pri tem poudaril, da gre koncem koncev tudi za to, da zadobi ta mala skupnost spet večji pomen in da je treba pri tozadevnih razmišljanjih v prvi vrsti upoštevati potrebe človeka. Za vso družbo, za državo, bo toliko boljše, kolikor bolj zdrave bodo razmere v tem malem občestvu.

Na vasi se vrši po stoletja trajajočem neprekinjenem razvoju nov razvojni proces revolucionarnega obsega, katerega konca pa še ni moč videti. Spreminjajo se duhovno-kulturne in gospodarsko-socialne razmere, ki lahko povzročijo, da se vaška skupnost popolnoma razsuje, ako temu razvoju ne bodo postavljeni jasni cilji.

V tem razvoju je prebivalec vasi i gonilna sila i gnani objekt. Spremembe na vasi nastajajo zaradi novih naseljencev, tujškega prometa in zaradi domačinov, ki se vozijo na delo v mesto. Prav tako pa jih povzročajo telekomunikacije in prometna sredstva, ki zblížujejo deželo in mesto. Omenjeni vaški prostor je spričo tega postal prizorišče odločilnih družbenopolitičnih trenj naše dobe. Tako nastaja vprašanje, v kakšnem duhu se bo posrečilo oblikovati novo vaško skupnost.

Kar tako se seveda ne dá spremeniti stoletja stare norme in ureditve od danes na jutri. Za to je predvsem potrebno neumorno prosvetno delo. Vaščan, predvsem tisti, ki se udeležuje organizatorično, kulturno ali socialno, se bo moral navaditi pri svojem delu gledati celotno prebival-

stvo vasi kot novo družbo in po tem usmerjati svoje delovanje. Odpraviti bo treba neumestne stanovske predsodke, n. pr. med nesamostojnimi in samostojnimi ali med domačimi in novimi naseljenici. Cilj mora biti, napraviti iz starega kmečkega življenjskega središča, iz vasi, tudi v industrijskem stoletju novo domovino strukturno bistveno spremenjenemu prebivalstvu, ne da bi pri tem brezobzirno uničili organične vrednote.

Že v pravilni vzgoji mladine, ki mora doseči na splošno večjo izobraženost in višjo kulturno stopnjo, je bistveni predpogoj za doseg postavljenega cilja. Njeno osnovno izobrazbo je treba z vsemi razpoložljivimi sredstvi pospeševati in paziti,

da bo sodobna in temeljita. Olajšati bo nujno treba tudi pristop v nadaljevalno šolo.

Za vse različne skupine starejših vaščanov novodobne vasi pa bo velikega pomena razvoj novih oblik prosvetnega dela, ki bodo morale odgovarjati spremenjenemu socialnemu in gospodarskemu položaju dežele.

Brez dvoma bo mogoče izboljšati kulturni položaj vasi, če bo sodelovanje med vsemi osebami na vasi in željnim prebivalstvom plodovito. Splošna kulturna politika ne more in ne sme več smatrati prebivalstvo, kmečko občino, za neke vrste rezervacijo. Vas ne sme ostati zaprta sama vase, treba jo je pripraviti, da bo znala in hotela sprejeti vsa kulturna prizadevanja in se spoprijeti z vsemi problemi današnjega časa.

Stanje koroške živinoreje

Zadnje uradno štetje živine je pokazalo, da se je stalež goveje živine na Koroškem dvignil za 3 odstotke, kar je predvsem treba pripisati ojačeni vzreji, torej povečanju števila telet in mlade živine. Volov za vprego in krav je vedno manj, dočim je ostalo število krav praktično nespremenjeno. Utira pa si pot živina za zakol in za pitanje. Pokazalo se je, da pita-jo rajši bike kot pa vole. Napoved za to leto se glasi: proizvodnja mleka najbrž ostane taka, kot je bila; če bo dovolj dobre krme, se bo v drugi polovici leta celo dvignila, proizvodnja mesa bo večja, po-

sebnost pri mladi živini, kar bo povzročilo krajše držanje pitovne živine v hlevih in pa večjo potrebo po vzreji mlade živine.

Istočasno z zadnjim štetjem živine so izvedli tudi popis govejih plemen. Na Koroškem se je v zadnjih 5 letih pomnožilo število goveda simodolske pasme za 110 odstotkov, število sivo-rjavega goveda pa za 24 odstotkov. Druge rase pa so nekoliko nazadovale. Ta razvoj sliči razvoju v ostalih avstrijskih zveznih deželah. Od tega se razlikuje le razvoj zabeleženih križanj, ki izkazuje na Koroškem prirastek za 11 odst., v Avstriji pa padec za skoraj polovico. Na Koroškem se vedno prednjači govedo pincgavske pasme (79.000 glav), sledi mu pa marijadvorsko govedo, ki ga je 66.500 glav. Pri ostalih pasmah pa se je vrstni red močno spremenil. Govedo simodolske pasme, ki ga je 15.700 glav, je napredovala od 5. na 3. mesto in je zamenjalo mesto z govedom murbodenske pasme. Sivo-rjavo govedo pa je še vedno po številu živali na 4. mestu, čeprav se je pomnožilo za 2.000 glav.

Stalež konj na Koroškem je padel za 7 odstotkov od leta 1958 sem. Sedaj jih je 20.555. Ker so možnosti prodaje precej dobre, bo ostalo to število verjetno precej ustaljeno. Skromen naraščaj pa ne zadostuje za ohranitev staleža in bo treba odpomoči z večjo proizvodnjo.

Nazadovanje je opaziti tudi pri številu ovac, katerih so našli pri zadnjem štetju 32.000 in pa pri kozah, ki jih je zdaj 13.800 na Koroškem.

Število prašičev pa se je povečalo za 800 glav ter jih je na Koroškem ta čas 233.000. Prirastek je bil pri pujskih, mladih prašičih in brejih svinjah. Za 6.000 glav pa je nazadovalo število prašičev za zakol in opitanje. Iz tega izhaja tudi manjša ponudba v poletnih in v jesenskih mesecih.

Največjo spremembo pa je opaziti pri perutnini, katere število je naraslo za kakih 12 odstotkov, da imamo na Koroškem trenutno 713.500 kokoši. Pomembno pri tem je dejstvo, da se je posebno povečalo število opitanih kokoši za cvrtje, peko in juho od 70.000 živali na skoro 127.000. Perutninarstvo je na Koroškem še vedno bolj na pohodu kot v katerikoli drugi zvezni deželi.

Bordoška ali bakrenoapnena brozga

Bordoško ali bakrenoapnena brozga naredimo takole: za 1 odstotno raztopino damo v čeber, ki drži 50 litrov, 1 kg modre galice. Stresemo jo v primerno veliko vrečko in obesimo v vodo. V drugem čeburu mečkamo en in četrt kg masnega apna (ugašenega). Raztopino galice med mešanjem vlivamo v tankih curkih v apneni belež in nikdar obratno. S fenolftalinovim papirjem, ki ga kupimo v drogeriji, se prepričamo, če smo dobro naredili. Če ga pomočimo v raztopino in postane bledordec, je prav, v drugem slučaju moramo pridati še toliko apna, da se bo papir pravilno pordečil. Za 2 odstotno raztopino vzamemo 2 kg galice in dva in pol kg apna itd.

NASVET

Izkoristimo prostor med policami

Preprost pripomoček, ki ga lahko naredimo sami in poceni, je pručica, ki jo postavimo na polico in imamo tako več prostora za posodo.

Šoferski kotichek

Nekaj o mazanju strojev

Vsakdo ve, da le tisti dobro vozi, ki dovolj maže. To pravilo velja seveda predvsem za vsa vozila od kolesa preko motorja in avtomobila do traktorja in drugih strojev, v katere je kmet vtaknil precejšen del svojega obratnega kapitala, da s tem zadosti zahtevam po zvišani proizvodnji.

Stalno mazanje strojev ima dve veliki prednosti: prvič omogoča dober in enakomeren tek vseh delov; drugič pa mazivo odnaša vso škodljivo umazanijo in prah, ki se v veliki meri nabirata prav na strojih, katere uporabljamo v kmetijstvu in gozdarstvu. Kdor dela s pametjo in hoče stroje čimbolj izkoristiti pri najmanjših stroških, bo takoj, čim bo pripeljal stroj domov, vzel v roke navodilo za upravljanje in negovanje stroja. Ta navodila bo natanko prebral in se po njih tudi vselej ravnal.

Na žalost pa je tako, da skuša čez nekaj časa vsak le takole bolj na oko mazati, se pravi mazati le tam, kjer vidi nastavke za to. Prav pa bilo, če bi vsakokrat na podlagi načrta za mazanje stroja pregledali, ako nismo morda kje pozabili česa namazati. Pri tem ne smemo prezreti niti najmanjše luknjice pa čeprav je treba vanjo kaniti le kapljico olja. Pogosto so namreč prav te malenkosti odločilne za lep, miren in pravičen tek stroja.

Snaga je pri mazanju najbolj važna

Da je treba nastavke najprej očistiti, je jasno, ker drugače z mazivom potisnemo tudi razno umazanijo tja, kjer naj bo le mazivo. Prav tako važno pa je začeti stroj mazati takoj od začetka in ne šele potem, ko že vse škriplje in cvili. Vsak stroj je sestavljen iz takih delov, ki zahtevajo mazivo v gotovih presledkih. Kje take dele mažemo, je navadno označeno z različnimi barvami. V navodilu o negi stroja je zapisano, kdaj, kako in kaj je treba mazati vsak teden, vsak dan ali po gotovem številu kilometrov.

Pri mazanju pa se pojavi še neko drugo vprašanje: kakšno mazivo je najboljše? Večina je sicer še vedno prepričana, da je Štaufferjeva mast primerno mazivo za vse. To seveda ne drži, kajti moderni stroji tečejo veliko hitreje kot nekdanji. Zato zahtevajo tudi čisto drugačna maziva. Najmanj pa prija navadno mazivo, kot je Štaufferjeva mast, tistim delom stroja, ki se morajo zelo hitro vrteti in se zato močno ogrejejo. Zaradi toplote, ki pri tem nastaja, se navadno mazivo začne topiti in se izcedi iz ležajev. Jasno je, da postanejo ležaji zavoljo tega suhi, brez masti in posledica tega je, da se preveč ogrejejo in lahko celo vnamejo.

Vseh teh skrbi se znebimo, če uporabljamo takozvana univerzalna maziva, ki imajo poleg dobre lastnosti, da jim toplota ne škoduje in se ne topijo, še to, da jim tudi voda ne more do živga. Pazimo torej pri mazanju poljskih strojev, da ne izpustimo nobenega nastavka in namažemo vsa mesta, ki so maziva potrebna, z mazivi, ki jih tvrdka v navodilu za mazanje priporoča. Od tega bomo imeli korist samo mi, ker si bomo prihranili večje stroške za popravila.

Kmetje, pozor!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate zdaj še vedno priložnost izrabiti zimski popust, ki vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači firmi.

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

— Plačila tudi na ugodne obroke —

Prehrana z vitamini

Ko se bliža pomlad, nas rada napade čudna bolezen. Počutimo se tope in brez volje, hitreje se utrudimo kot navadno in celo gibanje nam postane odveč. Spomin in vid nam slabita, prav tako tudi živci. Takemu in sličnemu stanju pravijo avitaminoza, to je pomanjkanje vitaminov.

Često si razlagamo te pojave kot znak trenutne izčrpanosti in čakamo, da bo prešlo vse samo od sebe, in ne vprašamo zdravnika za svet. Medtem pa so ti pojavi, čeprav ne pomenijo naravnost nevarnosti za življenje, vendar posredni razlog za velike motnje v zdravju. Pri avitaminozi se naše telo ne more dovolj upirati mikrobom, ki povzročajo nalezljive bolezni.

Popolnoma zadostna in okusna hrana je pomankljiva, če ne vsebuje vitaminov. Za hrano, ki vsebuje dovolj vitaminov, mora skrbeti predvsem žena-gospodinja. Zato je posebno važno, da gospodinja ve, kakšna hrana vsebuje več vitaminov in kako je mogoče preprečiti, da se pri pripravljanju hrane vitamini ne uničijo.

Predvsem moramo paziti, da bo v naši hrani dovolj vitaminov A in C. Kruh ne vsebuje niti najmanj teh vitaminov, meso pa zelo malo. Sadje, povrtnina, zelenjava in krompir vsebujejo vitamin C. Vitamin A pa vsebujejo: korenje, paradižniki in južna zelenjava.

Če sadje, povrtnina in krompir predolgo leže, postopoma izgube vitamin C. Zato

pri kraju zime, ko povrtnina in sadje že dolgo leže, izgube vitamine. Potrebno je torej, da ob koncu zime najbolj pazimo, da uporabljamo pridelke, ki imajo največ vitaminov.

Splošna pravila, katerih se moramo držati pri pripravljanju sadja, povrtnine in zelenjave, da izgubimo čim manj vitaminov A in C, so sledeča: sadje, povrtnino, zelenjavo in krompir ne čistimo in ne narežemo dolgo pred uporabo. Ako pa že moramo to iz kakršnih koli razlogov storiti, denemo krompir v hladno vodo.

Krompir, zelenjavo in povrtnine je priporočljivo kuhati v posodi, ki se dobro zapira. Zelenjavo in povrtnino moramo dati takoj v vročo vodo. Vode, v kateri smo kuhale krompir, nikdar ne zavržemo, ker prehaja pri kuhanju vitamin C v veliki količini v vodo. Lahko jo koristno pripravimo za juhe.

Kuhanih jedi ne smemo puščati dolgo na zraku. JEDI tudi ne smemo večkrat pregreti. Za zeleno solato je bolje, da je ne pripravljamo s kisom, ker kislina uniči vitamin A. Nasprotno pa kislina ohranjuje vitamin C. Zato je priporočljivo, da solatam, ki niso zelene, čimprej dodamo kis.

Suha toplota slabo deluje na vitamine. Zato se zimsko pripravljanje sadja, povrtnine itd. ne sme vršiti s sušenjem. Suho sadje je n. pr. popolnoma brez vitamina C. Neodporna sta proti suhi toploti tudi vitamina A in C, ki sta v sveži zelenjavi.

Še nekaj o škropljenju sadnega drevja

Poletno škropljenje opravljamo od pomladi, ko začne brsteti in v poletnih mesecih tja do jeseni. Ker je drevje zeleno, mora biti škropivo razredčeno. — Glavni namen poletnega škropljenja je, omejiti razvoj škrlu in jabolčnega zavijača. Škrlup naredi na listih in sadju kraste, zaradi tega listje odpade, sad ostane droben, brez okusa in gnije. Ta bolezen se najbolj širi od aprila do meseca julija. Zato moramo ravno v teh mesecih škropiti.

Jabolčni zavijač (cydia pomonella) povzroča črvivost jabolk in hrušk. Majhni, sivkasti metuljčki od maja do julija odlagajo jajčeca na muho plodov. Gosenčica v jamic v muhi žre 8–10 dni, preden se zavrti v plod. Zato škropimo pred cvetenjem, preden se brsti odpro in je marsikje že na delu jabolčni zavijač in škrlup.

Med cvetenjem ne smemo nikoli škropiti, ker bi zastrupili čebele, ki so pri sadjarstvu naši najožji sodelavci, ker prenašajo cvetni prah iz cveta na cvet. — Takoj

po cvetju, ko so cvetni lističi že večinoma odpadli, škropimo s pol odst. nospasitom, ki škrlup precej močno uniči. Tudi pri tem škropljenju moramo škropivo kot meglico razpršiti po nečnih listih. Drugo zelo uspešno sredstvo je 2-odstotna žveploapnena brozga, ki ji pridamo 300 gramov apnenega arseniata na 100 litrov vode.

Ker se glavna škodljivca množita in delata škodo še v mesecu juliju, škropimo zopet drugi ali vsaj tretji teden po prej omenjenem škropljenju.

Koščičasto sadje je za drevesne karbolinije bolj občutljivo.

Za škropljenje v poletnih mesecih potrebujemo škroplilnike z močnim pritiskom in finim razpršilnikom; da dosežemo najvišje vrhove, pa še dolgo bambusovo palico. Da ne bodo opekline na listih, škropimo v hladu, ker vročina škoduje.

Škropivo med delom večkrat premešajmo. Pripravimo si ga le toliko, kolikor ga bomo še isti dan porabili. Več dni staro osmoli mlado listje.

Po Foersterju:

Boj z jezikom

Stari Grki so imeli red pobožnih in preudarnih mož. Imenovali so jih pitagorejce. Kdor se jim je hotel pridružiti, se je moral zavezati, da bo najprej tri leta dolgo molčal. Šele ko je prebil to preizkušnjo, so ga priznali za vrednega, da ga sprejmejo v svojo sredo. Ali si pač morete misliti, zakaj so določili ta pogoji? Najbrž zato, ker ni na svetu težjega, kakor gospodovati nad svojim jezikom. Kdor to doseže, dokaže tolikšno silo duha in obvladanja samega sebe, da mu lahko zaupamo tudi večje stvari. Svoboden mož je in nič več hlapec svojih ust. Kaj naj pomaga vsa dobroščnost, če pa brbljav jezik ni poslušen dobremu srcu? Največjega zla in največje zmede so krivi dolgi jeziki.

Zaradi nepremišljene psovke se ljudje streljajo do smrti in stara prijateljstva se pogosto razdero zaradi navadnih čenč. Ko je profesor v šoli govoril o grdi navadi opravljanja, je mlada študentka globoko zavzdihnila in rekla: »Da, da!« Gotovo je že sama doživela, koliko gorja na svetu je kriva jezičnost in kako brž zinemo besedo, ki jo pozneje bridko oblažujemo. Ali ni pravzaprav že preneumno, da tudi odraslega človeka dostikrat vlada in nad njim gospoduje oni mali košček rdečega mesa v ustih?

Samo pomislimo na razne primere, ko smo v nevarnosti, da se nam zaleti in prenaplo izgovorjene besede ni mogoče več izbrisati. Bila je izgovorjena brez premisleka in je duši bližnjega zadala neizbrisno rano. Največkrat se podobno dogodi, če nas kdo draži. Takrat marsikaj rečemo, kar se nam pozneje zdi tako tuje, celo odvrtno, da niti svojih besed ne prepoznamo več.

Tako si mislimo ob napadu jeze, češ, trda in grda beseda mora na dan, potem nam bo lažje; v resnici pa nam je težje in dostikrat moramo vse življenje trpeti za besede, ki smo jih izrekli v eni sami uri.

Kaj naj torej storimo? Najbolje bi pač bilo kar tri leta molčati. Pošteno bi se izučili.

Ali veste, kaj je napravil rimski cesar Julij Cezar, da bi se obvaroval nepremišljenih besed? Kadar ga je popadla jeza, je vedno štel do dvajset, preden je odgovoril. Imeniten pripomoček je in nadvse priporočljiv za vse, katerim dela predlog jezik preglavice!

Kako se športniki ponašajo s svojo telesno gibčnostjo, ko s svojimi mišicami obvladajo svoje telo? Toda prav gotovo smete verjeti, da je treba mnogo več moške sile za obvladanje jezične mišice nego za ročne ali nožne mišice najspretnejšega cirkuškega akrobata!

Bogato poplačana žrtev svetniške matere

Svetovno časopisje mnogo piše o velikem škofu in kardinalu Alojziju Stepincu. Zato je prav, da tudi poročamo o sledečem dogodku, ki kaže, kako je Bog čudovito posegel v življenje tega svojega pričevalca.

Leta 1923 je neka Američanka iz Clyde v Missouri, gospa Havelik, pred smrtjo poklicala k sebi svojih trinajst otrok. Junška katoličanka in sodelavka pri vsem plemenitem se je jasno zavedala, kaj pomeni duhovništvo v svetu. V dolgih letih svojega življenja je z vinarji prihranila vsoto, ki naj bi zadostovala za šolanje enega duhovnika. Na smrtni postelji je ta denar izročila svojim otrokom z željo, naj bi ga uporabili v njen smrti. Sinovi so obljubili in po materini nameni izročili ves denar zavodu »Germanicum« v Rimu.

Ena izmed hčera pokojne Američanke, Alice Havelik, je nekega dne prejela pismo ravnatelja omenjenega rimskega zavoda. Pisal ji je, da je neki bivši častnik vstopil v semenišče in da je bil izbran, da dobi štipendijo njene pokojne matere, imenuje da se Alojzij Stepinac. Ravnatelj je še dodal, da se je mama Alojzija Stepinca trideset let trikrat na teden strogo postila, samo da bi dosegla milost, da bi Alojzij, sedmi izmed njenih otrok, postal duhovnik.

Ravnatelj je zaključil svoje pismo tako: »Stepinac se vam zahvaljuje za pomoč. Ta primer je res izreden. Zgleda, da bo postal izvrsten duhovnik, ki vam bo v čast.«

Knjiga — prijatelj ali pohujšljivec

Povej mi, s kom občuješ, in povedal ti bom, kakšen si. Tako pravi pregovor. Z isto pravico pa se sme zatrditi: povej mi, kaj bereš, in povedal ti bom, kakšen si. Saj je knjiga postala izobraženemu človeku pravi oblikovalec njegove duhovnosti. Iz nje črpa svojo duhovno hrano in po njej usmerja vso svojo duhovno dejavnost.

Tiskana beseda ima skoro čarobno moč nad človekom. Kolikokrat služi človeku tiskana beseda kot neovrgljiv dokaz češ: »Saj sem vendar o tem čital v knjigi« ali »o tem poročal časopis« in podobno!

Knjiga je lahko poslanka nebes ali pa pekla. Je kakor oseba, ki se ti je pridružila in ti vedno znova govori, zdaj s silo in v nemo, zdaj zopet prisrčno in šepetaje zaupno. Človeku postane kmalu najintimnejši prijatelj in, če je ta knjiga dobra, blagor tebi. Vodila te bo po potih resnice in poštenja. Dajala ti bo pravo spoznavanje vseh vprašanj življenja, opozarjala te bo pred lažjo in zapeljivostjo uživajočega sveta, blažila ti bo srce s plemenitimi nagibi in ti pomagala do dobrih in trdnih sklepov. Ob dobri knjigi boš rastele v močeno osebnost, v kremenit značaj, v izgrajenega moža krščanskega svetovnega nazora.

Če pa je knjiga, ki ti je postala vsakdanji spremljevalec, slaba, potem smo resno zaskrbljeni, kam te bo pripeljala tvoja življenjska pot. Saj je slaba knjiga pravi grobar vsega, kar ti je v duši svetega in lepega.

Usoda filmskih zvezd

Veselo življenje — žalostna smrt

Vsaka doba ima svoje junake, katere svet obožuje in jim gradi oltarje slave in časti. Njih dela povečujejo do neba in njih življenje zavija v čudovito bajnost. V starem veku so bili taki srečniki rimski bogotci; pa tudi poznejše dobe poznajo polno takih, ki so se v najkrajšem času dvignili do velike slave in mogočnosti. V sedanjem modernem času so taki srečniki predvsem razni filmski zvezdniki, ki jim umetnost in sreča prinaša obloženo mizo zemeljskih dobrin.

Marsikdo sanja o čudovitem svetu, v katerem živijo ti izbranci zemeljske sreče. Dostop do te sreče je dovoljen le malokomu in zahteva polno žrtev, ker je na potu do nje polno ovir, ki često zahtevajo veliko brezobzirnosti in tudi brezvestnosti.

Res je, da življenje tem izbrancem nudi vse, kar sploh nuditi more. Dosegli so slavo, bogastvo, moč in čast; torej vse, za čemer stremi človeško srce. Toda ali so zares tudi povsem prosti trpljenja in žalosti? Saj vemo, da so te zemeljske dobrine vendarle končne in minljive. Tudi so vsi ti ljudje s čutečim srcem in s stremiljenji po lepem ter idealnem. Njihovo srce je prav tako ustvarjeno za ljubezen in ob krivičnosti ali nezvestobi občuti bridkost. Zato se tudi pri njih odigravajo prav žalostne življenjske drame.

Pretresljivo dejstvo je, da mnogo izbrancev filmskega sveta umira prav tako žalostne smrti s samomorji. To je pač verna slika njihovega na videz srečnega življenja, ki pa nosi v sebi strašno tragiko varljivosti zemeljskega raja. Ti umetniki odra imajo sicer nalogo, da nam prikazujejo razkošnost življenja, toda tudi oni morajo plačati svojo mero trpljenja, ki je delež človeka.

Kronika filmskih zvezdnikov prinaša skoz zadnjih 60 let filmske umetnosti tragične podatke. Mnogo je bilo igralcev, ki so podlegli spletkam drugih ali pa jih je tragedija zasebnega življenja privedla do usodne odločitve — samomora.

Ena prvih in največjih igralk je bila Florence Lawrence. Pri nekem požaru je dobila precejšnje poškodbe, kar jo je onemogočilo za nadaljnje igranje; iz obupa je šla v smrt. — Jennie Dolly se je obesila, ker je bila nesrečna v zakonu, dočim je Lester Cuneo radi dolgov in ločitve od žene obupal in ustrelil najprej ženo, potem pa še sebe. — Veliki francoski komik Max Linder je vzel življenje sebi in ženi radi neozdravljive bolezni. — Edward Carew je

ga. Prav načrtno podpira v tebi, kar si pridobil dobrega od svojih staršev, katerim je gotovo bila pri srcu tvoja bodočnost in so ti zato poskrbeli dobro vzgojo. Kot zaupen prijatelj ti morda pripoveduje najgrše nesposobnosti in se pri tem prav nič ne sramuje, nič ne zardeva in ni prav nič v zadregi. Govori ti na samem, kar bi si pred ljudmi nikdo ne upal govoriti. Zato je lahko veliko bolj nevarna kakor najbolj pokvarjen tovariš.

Poznal sem par deklet, ki so bile stalno naročene na malo vredne tedenske ilustrirane liste. Bila je to prava »šund-literatura«. Ta dekleta so kar požirala to malo vredno čtivo, ki jih je sčasoma popolnoma omrežila s posvetnjaško miselnostjo. Saj niso imele prav nobenega razumevanja več za poštene dekliske ideale. Tudi versko življenje je bilo zanje le še neka formalnost, s katero radi »javnega pohujšanja« niso popolnoma pretrgale. Tudi izločile so se povsem iz vaše dekliske skupnosti in imele zanimanje le še za plesišče in naj slabše kino-predstave.

V nekaj letih so se tudi poročile. Na zakonsko življenje so se pripravljale po naukih teh ničvrednih listov, ki povečujejo zakonsko skupnost posvetnjaških filmskih in kriminalnih junakov. In v nekaj letih so se pokazali tudi porazni sadovi tega življenja: življenjsko razočaranje, nesoglasje in nezvestoba, v enem slučaju pa celo zverinski umor zakonskega druga...

slovel radi svoje izredne moči, toda zadela ga je kap, nakar se je v obupu ustrelil. — Žena znanega Tarzana Johna Weismüllera, slavna Lupe Velez se je leta 1944 zastrupila vsa nesrečna, ker je izgubila svojo lepoto in zato postala nepotrebna svetu, kot piše v poslovlilnem pismu. Iz samega dolga časa in osamelosti, ker ji filmska podjetja niso poverila večjih vlog, dasi je bila dobra igralka, se je Ona Mumson leta 1955 usmrtila s tem, da je vzela veliko količino uspavalnih tablet in se tako zastrupila. Douglas Mc Phail je bil tudi priljubljen igralec in se je zaročil z igralko Judy Garland. A do poroke ni nikdar prišlo in to mu je povzročilo toliko bridkosti, da je segel po strupu, a so ga pravočasno rešili. Postal je alkoholik, vdal se je nerednemu življenju in ponovno segel po strupu. Iz nesrečne ljubezni do znane Grete Garbo se je igralec John Gilbert tudi vdal pijači in se povsem zapustil; končal je prav tako s samomorom.

Leta 1948 si je vzela življenje 26-letna Carole Landis. Ugibali so, kaj bi naj bil vzrok njenega tragičnega dejanja: nekateri so trdili, da je šla v smrt radi nesrečne ljubezni do umetnika Rexa Harrisona. — V najnovejšem času je v Mehiki hitro zaslovela Miroslava Stern, Čehinja po rodu. Šele 25 let stara je izpila strup iz obupa nad izgubo svojega ljubimca športnika Jorga Pasquela, ki se je leta 1955 smrtno ponesrečil.

Žalosten je ta majhen odlomek iz kronike filmskega življenja, ki kaže, da niti bogastvo niti slavno ime ne pomaga v obupu. Obenem pa kaže, da tudi tem »srečnim izbrancem« ne prizanese življenje z deležem trpljenja, bridkosti, razočaranj in žrtev.

Najvišja stavba na svetu. Ameriško javno mnenje je razburila novica o nekem novem načrtu enega največjih arhitektov: Franka Loyda Wrighta. Gre za načrt nebotičnika v pravem pomenu besede. Ime mu bo Illinois in bo dosegel štirikratno višino dosedanje najvišje stavbe na svetu Empire State Building v New Yorku. Visok bo 1609 metrov, torej petkrat višji od Eiffelovega stolpa v Parizu.

Stavbo bo nosilo orjaško jekleno ogrodje. Globina temeljev bo le 50 metrov. Površina vseh podov v stavbi bo merila milijon sedemsto kvadratnih metrov. Ni čuda, če bo v hiši prostora za 130.000 ljudi ali približno za dva Celovca...

Kaj zmore pogum

Pripovedoval mi je prijatelj o resničnem dogodku; pred dobrim letom se je zgodilo na Dunaju. Ta prijatelj študira na dunajski univerzi. Ker nima premoženja, se mora sam ubijati, da si prisluži najpotrebnejši denar, da more dokončati svoje študije. Seveda je življenje takih študentov zelo skromno. Kakor mnogo drugih tudi ta hodi na hrano v mestno študentovsko kuhinjo, kjer se za nekaj šilingov za silo nasiti.

Skozi vse življenjske preizkušnje — v letih vojne in še po vojni je mnogo pretrpel — je ostal neomajno odločen in neustrašen katoličan. Pred nikomer ni nikdar zatajil svojega krščanskega prepričanja. Tako je začel kot študent dunajske univerze zahajati v študentovsko kuhinjo. Okolje mu je bilo čisto nepoznano, zato je prvič povsem brezbrizno sedel za mizo, kjer je že sedelo nekaj akademikov. Kakor vsi drugi se tudi moj prijatelj ni javno pokrižal; pač pa je svojo običajno molitev pred jedjo opravil samo v duhu. Hotel je mirno opazovati in ugotoviti, kako se na krščanskem Dunaju zadržijo akademiki. Saj jih je že nekaj poznal in ugotovil, da je med njimi še mnogo dobrih in vernih. Toda pri mizah v javni kuhinji ni videl nikogar, ki bi se pred jedjo prekrizal.

Še nekajkrat je storil enako. Medtem pa je že spoznal par dobrih katoliških akademikov; pri akademski maši jih je videl. Zato je sklenil, da hoče svoje krščanstvo pokazati tudi javno med dijaki v kuhinji. Namenoma se je nekega dne nekoliko zadržal; pred polno obednico je javno izmolil svojo molitev. To je vzbudilo pri mnogih veliko pozornost; vendar nihče se ni predrnil izreči besedo v zasmeh.

Odslej je vsak dan svojo molitev opravil javno. V veliko zadoščenje je opazil že v naslednjih dneh, da je bilo vedno več takih, ki so prav tako začeli svoj obed s kratko molitvijo ali vsaj z dostojnim križem. In v nekaj mesecih ni bilo to prav nič posebnega več, saj je bilo teh, ki so po krščansko sedali k mizi, že kar precej...

Uspešnost našega poslanstva predpostavljamo našo pogumnost in odločnost. Naši prijatelji, pa prav tako tudi neprijatelji nas bodo cenili le, če bodo videli v nas zares moč, ki so pripravljeni za svoje prepričanje odločno nastopiti in se neustrašeno postaviti v bran. Kdo pa ceni omahljivca in neodločnega? Vsako njegovo dejanje je obsojeno na neuspeh. Saj poznamo nešteto takih, ki začno vsak dan znova velika podjetja — taki navadno tudi veliko govore o svojih načrtih — toda njih navdušenje traja le kratko časa, ob prvi oviri pa se ustrašijo in njih podjetje klavirno konča.

Pesnik Gregorčič je takole zapel neustrašenim v vzpodbudo:

»Dolžan ni samo, kar velevala mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!
Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
saj možko dejanje krepuje možal!«

Nekaj iz skrivnosti narave

Sporno vprašanje, kako uspe muhi, da se obdrži in celo sprehaja po stropu, je bilo končno pojasnjeno s pomočjo elektronske fotografije. To se zgodi takole: ko se muha približa mestu na stropu, kjer bo pristala, iztegne prednji par nog. Ko se ta par nog dotakne stropa, napravi muha pol prekulčaja in pristane v nasprotni smeri leta, nakar se še z obema drugima paroma nog spusti na strop.

Kako pa uspe muhi, da lahko po takšni akropaciji obvisi na stropu? Tudi na to vprašanje smo dobili odgovor. Muha ima namreč na vsaki od svojih šestih nog po dva ostra krempljčka in pristane v nasprotni smeri leta, nakar se še z obema drugima paroma nog spusti na strop.

Ti priseski pa imajo tudi pri premikanju po stropu veliko vlogo. Če hoče namreč muha napraviti en sam korak, mora dvigniti tri noge, hkrati pa ostale tri noge s prisesnimi organi preprečujejo, da bi padla na tla.

Kadar namerava muha vzleteti s stropa, požene prvi del telesa v zrak. Šele ko prične naglo premikati krila, se izpusti še z preostalimi priseski.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Guy de Maupasant:

Sodček

Francoski pisatelj Guy de Maupasant (izgovori Mopasan) je živel od leta 1850 do 1893. Pisal je kratke zgodbe in romane iz življenja.

I.

Gospod Šikó, krčmar iz Eprvila, je ob stal s svojim pletenim vozom pred hišo matere Magloár. Bil je krepek mož štiri-desetih let, rdeč in trebušast in je veljal za zlobnega.

Privezal je konja na kol poleg vrat na dvorišče in vstopil na dvorišče. Imel je nekaj zemljišč, ki so mejila na posestvo stare Magloár. Že dolgo je poželjivo opazoval to posestvo. Gotovo je že dvajsetkrat poskusil, da bi ga kupil. Mati Magloár pa je vse ponudbe trdovratno zavrnila.

»Tukaj sem rojena, tukaj hočem tudi umreti,« je vedno rekla.

Danes jo je našel, ko je lupila krompir, pred njenimi vrati. Bila je 72 let stara, bila je posušena, nagubana in skrivljena, toda neutrudno pri delu kakor mlado dekle. Šikó jo je prijateljsko potrepal po rami in se je nato usedel poleg nje na stol.

»No, mati, kako ste pri zdravju? Je vse v redu?«

»Že gre, in pri vas, sosed Prosper?«

»Malo trga me, sicer se tudi nimam pri-tožiti.«

»To je lepo.«

Ničesar več ni rekla. Šikó je gledal, kako opravlja svoje delo. Njeni krivi prsti, ki so postali trdi kakor rakove škarje, so posegali kakor klešče po rjavih gomoljih v košari poleg sebe. Bliskovito je šla z nožem, ki ga je držala v drugi roki, okrog gomolja in ko ga je odlupila in je bil krompir popolnoma rumen, ga je vrgla v z vodo napolnjeno vedro, ki je stalo ob njeni strani. Tri drzne kure so prišle ena za drugo do njenega krila, so kljunile v lupino in so zopet odletele s plenom, kolikor so le mogle. Šikó je naredil, kakor da se v zadregi obotavlja, negotov obraz in je očividno imel nekaj, kar ni hotelo z jezika. Slednjič je začel:

»Povejte, mati Magloár...«

»S čim vam morem postreči?«

»Ali mi posestva še vedno nočete prodati?«

»Ne, iz tega ne bo nič, to sem vam že često povedala. Ne začenjajte zopet s tem.«

»Jaz pa sem zdaj našel izhod, pri katerem bi midva oba lahko napravila dobro kupčijo.«

»In ta bi bil?«

»Poslušajte, vi mi posestvo prodaste in

ga vendar obdržite. Ali se strinjate s tem?«

Starka je prenehala z lupljenjem krompirja in je započela svoje živahne oči z nagubanimi trepalnicami v krčmarja.

On je nadaljeval: »Hočem se natančneje še izraziti. Vsak mesec vam prinesem sto-petdeset frankov. Razumite me dobro: vsak mesec vam pripeljem tukaj s svojim pletenim vozom celih petdeset tolarjev! In drugače se ne bo nič spremenilo, prav čisto nič. Vi ostanete tukaj in se ne bri-gate nič za me, niti za sled. Ni vam treba ničesar drugega storiti, kakor sprejeti de-nar. Ali ste za to?«

Pogledal jo je vedro in veselo. Starka ga je opazovala nezaupno in je iskala past, ki bi mogla biti skrita v njegovih besedah. Potem je vprašala: »To bi bilo torej za me, in kaj bi vi imeli od posestva.«

Odgovoril je: »Za to se vam ni treba brigati. Vi ostanete tukaj, dokler vam lju-bi Bog podari življenje. Vi sedite na svo-jem posestvu. Vi mi date samo pri no-tarju mal podpis, da je posestvo po vaši smrti moje. Vi nimate nobenih otrok in na nečaku vendar ne visi vaše srce. Ali vam ugaja moj predlog? Vi ohranite svo-je posestvo vse svoje življenje in jaz vam dam vsak mesec petdeset tolarjev. To je popolnoma čisti dobiček za vas.«

Starka je bila presenečena, vznemirjena in je začela omahovati o svojem sklepu.

Valentin Polanšek:

S · U · L · T · A · N

Svojevrstno je bilo s tistim kužetom. Prav na Novo leto se je pojavil pri zakotni bajti. Od kod se je vzel, se ni nikdar zve-delo! Znašel se je sred popoldneva v črni kuhinji ob koritastem zaboju, kjer je ime-la mati pripravljeno skuhanu peso in ko-lerabo za svinjsko krmo. Lizika ga je naj-prve opazila. Pobožala je žival in ji nekaj dobrohotnega pošepetala. Nato je stopila v izbo k materi, ki je čepela na pručici, brala knjigo, vmes delala opazke sama zase in se smejala čez to, kar je prebrala.

»Mama!... Čigav je le?... Kar obdrža-li bi ga, če bi ne bil od nikogar!«

»Kaj je?« se je šele po dolgem zganila mati.

»Neki pes je zunaj v črni kuhinji. In tako je zgladovan, da se je kar svinjske krme lotil!« Z napeto sapo je dekle pri-čakovalo kaj drugega, kar je mati odvr-nila.

Odgovorila je: »Ne rečem, da ne. Moram pa še pomisliti o tem. Pridite prihodnji teden zopet. Potem vam bom povedala svoj odgovor.«

In sosed Šikó je odšel, vesel kakor kralj, ki je osvojil drugo kraljestvo.

Stara Magloár je ostala sama s svojimi mislimi. Naslednjo noč ni mogla spati in je imela na to štiri dni pravo mrzlico ne-odločenosti. Slutila je pač nekaj zahrbt-nega v krčmarjevem predlogu. Misel na petdeset tolarjev mesečno; na lep denar, ki bo zvenče padal v njen predpasnik; ki bo z nebes deževal v njeno naročje, ne da bi ji bilo treba stegniti roko po njem, — ta misel pa jo je napolnjevala z glodajočim poželjenjem.

Poiskala je notarja in mu je predložila svojo zadevo. Svetoval ji je, naj sprejme Šikovo ponudbo. Vendar naj zahteva se-demdeset dolarjev na mesec, ker je njeno posestvo vredno vsaj šestdeset tisoč fran-kov.

»Če boste živeli še petnajst let,« je rekel notar, »bo plačal vseeno na ta način samo petinštirideset tisoč frankov.«

Starka je trepetala pri misli, da bo preje-la vsak mesec sedemdeset bleščečih frankov v gotovini. Vendar je bila še vedno neza-upljiva, se je bala tisoč nepredvidenih reči, skritih nastav, se ni mogla odločiti za sklep in je stavila vedno nova vpraša-nja, da je nastopil večer. Slednjič je na-ročila, naj napišejo kupno pogodbo in se je podala, razburjena, kakor bi bila popila štiri vrče novega jabolčnika, nazaj domov.

(Dalje prihodnjič)

»Eh no, napodi ga!... Ali pa... Ne! Čakaj, da pogledam!«

— Stopili sta ven.

Kuže se je še stegoval v leseno posodo in si z veliko slastjo polnil shujšan život.

»Sama kost in koža ga je!« je zamišljeno povedala mati.

Lizika pa je spet pristopila. Krotka ži-val si je znova pustila gladiti mršavo dlako.

»To je čisto gosposki pes! Bogvedi, kdo pride danes k nam? — Takega psa nima nobeden daleč naokrog!« se je v nemala mati.

»Zakaj da je tako lačen?« je skrbelo Liziko.

»To je res čudno!... Morda pa je go-sposke hrane presit in si je za spremembo zaželel borne bajtarske svinjske krme!«

A koj kmalu sta obe spoznali, da je kuže resnično sestradan in upehan.

Brez besedi sta prinesli staro vrečo in

zavrženi očetov jopič ter napravili ležišče za nevsakdanjega gosta poleg starega kotla. Našlo se je še tudi nekaj kosti. Mati pa je še vzela od juhe, ki je čakala na očeta, prilila nekaj pomij in to pijačo postavila pred štirinožnega tujca.

»Kako mu je le ime?« bi Lizika rada vedela.

»Gotovo ima kako gosposko tuje ime! Se kar vidi na njem, čeprav je siromak tako zdelan. Da, da, je neke posebne vr-ste!« se je navduševala mati naprej. Lizika je opazala, da postaja materin glas od be-sede do besede bolj topel in mehak. Zato je sklepala, da gotovo tudi mati goji po-dobne misli kakor ona, namreč: kužeta ob-držati pri hiši, pa naj bo, kar hoče! Pa je kar za trdno vedela, da ne bo nikogar, ki bi prihajal za psom.

»Morda je prišel iz daljnih krajev?« je ugibala spet hčerka.

»Kaj veš? Morda je prišel celo od tam, o čem sem ravno braal... iz Turčije, od tistega mogočnega sultana!«

In priči sta krstili kužeta za Sultana.

Pes je — kakor v potrdilo — pogledal najprve Liziko, nato pa še mater.

Spogledali sta se molče. Kakor da bi se zbal, češ, pes ju razume. No — in potem se je Sultan parkrat zadovoljno obližnil in se kratkomalo podal k ležišču. Vlegel se je ter zvil v klopčič in dal nekaj glas od sebe, po katerem se je dalo sklepati, da je silno zadovoljen... kakor sit Sul-tan.

Odstranili sta se mati in hči. Obema je bilo gorko pri srcu, Ko sta bili v sobi, je zabolelo Liziko: »Kaj bodo oče rekli? Gotovo...« Mati je samo slišno dahnila in raztreseno segla po knjigi. A brati ni mogla dalje. Zakaj vedela je predobro, da je mož črtil vse pse kakor vraga, katerega pa je pogosto imenoval v svojih izbruhih jeze. Morda bo pa topot le naredil izjemo, se je tolažila. Zakaj bi naj vse pse zaniče-val, ko ga je samo eno ščene nekoč šavs-nilo in mu raztrgalo hlačnico nove obleke? Saj je pregovor, da je pes najbolj zvesta žival! Mož sicer temu ni pritrjeval. On je vse bolj držal na konje. Čeprav ga je pred leti sosedova kobila brenila, ko se ji je pijan približal. Oh, konja ima pač zato v glavi, ker je v mladih letih bil za koži-jaža pri vaškem lesnem trgovcu in zato je tudi sam malo više navijal svoje brke kot bi bilo treba. Pa moški so pač moški, njihova mora konec koncev tudi pri tej hiši obveljati!...

Lizika se je stisnila k peči. Vse misli so ji krožile krog Sultana: Ko bo dalj časa pri hiši, se bo popravil. Dlaka so mu bo zasvetila. Z repom bo živahno mahal! Hi-šo bo stražil, da homo lahko puščali po-dnevi kokoši zunaj, ponoči pa celó bajto odprto!

(Konec na 8. strani)

JULES VERNE:

119

Potovanje na Luna*)

»12. decembra 17 minut čez eno ponoči je na 27. stopinji in 7. minuti severne ši-rine in 41. stopinji in 37. minuti zahodne dolžine padel izstrelek Columbiada v Ti-ho morje. Pošljite navodila. Blomsberry, poveljnik Susquehanne.«

Pet minut potem je že ves San Francisco zvedel za to novico. Še pred 6. uro zvečer so vse Združene države vedele za nesrečo. Malo po polnoči je kablogram celi Evropi naznanil rezultat velikega ameriškega pod-jetja.

Ni moči opisati, kako je ta nepričako-vani razvoj učinkoval po vsem svetu.

Po prejemu brzjovavke je minister mor-narice Susquehanni brzjovavno ukazal, naj čaka v San Franciscu in naj ne pogasi ognja. Podnevi in ponoči je korveta mo-rala biti pripravljena, da odpluje na morje.

Uprava Zvezdarne v Cambridgeu je skli-cala izredno sejo, na kateri so z učenjaško mirnostjo razpravljali o vprašanju z znan-stvenega gledišča.

V »Topniškem klubu« je novica delo-vala ko bomba. Vsi topničarji so se zbrali. Ugledni podpredsednik Wilcome je ravno bral tisto prezgodnjo brzjovavko, s katero sta J. T. Maston in Belfast javljala, da

so z velikanskim teleskopom na Long's-Peaku opazili izstrelek. Med drugim sta v tem poročilu trdila, da je lunina pri-vlačna sila izstrelek zadržala in da kroži sedaj kot podsatelit v sončnem sistemu.

Zdaj pa so zvedeli resnico.

Ko je dospela Blomsberryjeva brzjovavka, ki je bila v popolnem nasprotju z brzo-javko J. T. Mastona, sta v krogih »Top-niškega kluba« hipoma nastali dve stran-ki. Na eni strani so bili tisti, ki so verjeli, da je izstrelek padel nazaj na zemljo in da so se potemtakem tudi potniki vrnili. Na drugi strani pa so bili tisti, ki so se opi-rali na opazovanja v Long's-Peaku; ti so mislili, da se je poveljnik Susquehanne zmotil. Po njihovem mnenju je bil do-zdevni izstrelek samo meteor in nič dru-gega; samo zvezdni utrinek, ki je pri pad-cu zlomil prednji jambor na korveti. Na njihove razloge ni bilo lahko odgovoriti, kajti telo je imelo takšno hitrost, da si ga očitvidci niso imeli časa ogledati. Povelj-nik Susquehanne in njegovi častniki so se brčkone v dobri veri zmotili. Vendar pa je en razlog govoril tudi njihovi trditvi v prid: če bi izstrelek padel na zemljo, bi zadel zemljino kroglo ravno na 27. stopi-nji severne širine in če upoštevamo čas, ki je minil, in zemljino vrtenje okoli osi, tudi med 41. in 42. stopinjo zahodne dol-žine.

Naj bo že kakor koli, v »Topniškem klubu« so soglasno sklenili, naj Blomsber-

ryjev brat Bilby in major Ilphiston takoj kreneta v San Francisco in naj tam pre-skrbita vse potrebno za dvig izstrelka iz morske globine.

Požrtvovalna moža nista izgubljala časa in sta takoj odpotovala. Z železnico, ki naj bi v kratkem presekala celo osrednjo Ame-riko, sta se peljala do Saint-Louisa, kjer ju je že čakal hitri poštni voz.

Skoraj v istem trenutku, ko so mornariški minister, podpredsednik »Topniškega kluba« in pomočnik ravnatelja Zvezdarne prejeli brzjovavke iz San Franciscu, je ugle-dni J. T. Maston preživljal največje raz-burjenje svojega življenja, razburjenje, kakršnega ni pri njem povzročila niti eks-plozija njegovega slavnega topa, in zaradi katerega bi bil vrh tega kmalu izgubil živ-ljenje.

Kakor vemo, je tajnik »Topniškega kluba« nekaj trenutkov za izstrelkom — in skoraj prav tako hitro — odhitel v zvezdar-no na Long's Peak v Skalnih gorah. Z njim je odšel učenjak J. Belfast, ravnatelj cambriskega observatorija. Po prihodu na Long's-Peak sta se tam oba prijatelja ugne-zdila na vrhu velikanskega teleskopa in ga nista več zapustila.

Vemo namreč, da je bil ta velikanski aparat narejen po sistemu reflektorjev, ki jim Angleži pravijo »Front view«. Taka naprava omogoča, da se slika predmeta v teleskopu samo enkrat odbije, zato je svet-lejša. Kadar sta J. T. Maston in Belfast

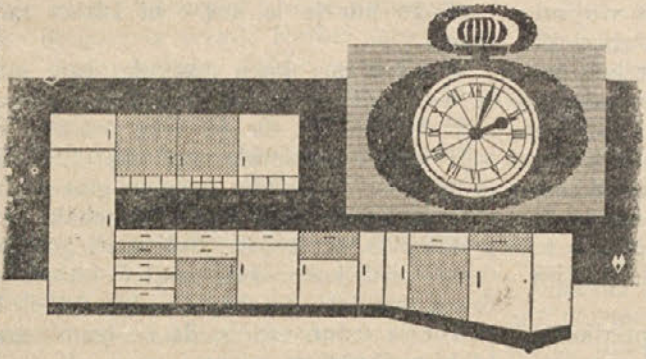
opazovala, sta bila potemtakem na gor-njem koncu teleskopa in ne na spodnjem. Na vrh teleskopa sta se povzpela po okro-glih stopnicah, ki so bile prava mojstro-vina lahkotne udobnosti, pod njimi pa je zevala kovinska okrogla jama, ki se je v globini 280 čevljev zapirala s kovinskim ogledalom.

Ves svoj čas sta učenjaka preživela na ozki ploščadi vrh teleskopa in preklinjala dan, ki jima je skrival luno pred pogledi in oblake, ki so jo uporno zakrivali po-noči.

Ko sta čez nekaj dni, v noči 11. decem-bra opazila izstrelek, ki je nosil njune prijatelje v vesoljstvo, sta se silno razvese-lila. Veselju pa je sledilo globoko razoča-ranje; po nepopolnih opazovanjih sta nam-reč poslala s svojo prvo brzjovavko v svet zmotno trditev, da je izstrelek postal lunin satelit, ki kroži okoli nje po nespremenlji-vem tiru. Da je krogla izginila, je bilo čisto razumljivo, ker je tedaj letela za ne-vidno lunino poloblo. Ko pa bi se bil mor-al izstrelek zopet pojaviti pred svetlo lu-nino ploščo, pa se ni, si lahko predstavlja-mo nestrpnost ognjevitega J. T. Mastona in njegovega nič manj nepotrpeživega prijatelja. Celo noč se jima je dozdevalo, da vsak hip vidita izstrelek, ki ga pa v resnici ni bilo na spregled! Zaradi tega sta neprestano razpravljala in se hudo prepirala. Belfast je trdil, da izstrelka ni videti, a J. T. Maston je dokazoval, »da ga naravnost bode v oči.«

(Dalje)

STADLER Möbel

Wir senken die Arbeitszeit

Fragen Sie alle Frauen, die unsere Anbauküche haben, auch Sie werden täglich mindestens eine halbe Stunde weniger Küchenarbeit haben. Wir machen für jeden Küchenraum und jede Familiengröße unverbindlich ganz individuelle Vorschläge. Fragen Sie uns alles, was Sie wissen wollen.

Ärztlicher Rat

Allen geplagten Hausfrauen 15 Minuten Mittagspause mit hochgelegten Beinen. — Wenn schon, denn schon, dann soll es auch ein wohlliches bequemes Möbelstück sein, wie z. B. diese Couch.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 • Tel. 50-24, 52-62

Smučarsko tekmovanje v Selah

Sele so že od nekdaj privlačna točka za smučarje, zlasti na spomlad, ko po dolini sneg že kopni. Tudi Selani sami so se vedno radi mučali, toda le malokateri se je udeležili tu pa tam kakšnega tekmovanja. Letos so se pa le zbrali in se vključili kot smučarsko društvo v športno škofijsko skupnost koroške katoliške mladine (Diözesansportgemeinschaft Kärnten — UNTON).

Kar 30 navdušenih smučarjev šteje selsko društvo. Nekaj pa je še takih, ki zaenkrat še niso pristopili, čeprav se veliko prevažajo z „dilecami“ po selskih strminah.

Pred 14 dni je društvo priredilo prvo tekmovanje, da ugotovi vrstni red svojih članov.

Za nedeljo 20. 3. pa je razpisalo tekmovanje za prvenstvo Roža. Škoda, da so se temu vabilu poleg 23 domačih odzvali le 4 tekmovalci iz St. Janža. Tekmovanje se je vršilo v Selah v „Plesnovcu“. Proga je bila dobro izbrana, precej strma in nad 500 m dolga z 21 vratinami.

Prireditev je lepo potekla, brez vseh nesreč. Posebna smola je spremljala le Andreja Siedlerja, največje upanje St. Janžanov, ki je kar tri „pike“ napravil in izpuštil ena vrata ter tako sploh ni prišel v poštev pri ocenjevanju. Gledalci (okrog 100) so z navdušenjem sledili tekmovanju, zlasti med favoriti za prvo mesto Hermanom Uznikom in Maksom Oraže. 18-letni Hermi je z zelo tvegano hitrostjo takoj na začetku proge odločil to borbo v svoj prid pred tri leta starejšim Maksom, ki je, proti svoji navadi, na začetku vozil malo preveč previdno in šele nato stalno naraščal v hitrosti in kot vihar privrhal na cilj, vendar 3,7 sek. pozneje.

Za presenečenje sta poskrbela 15-letni Erih Uznik in 14-letni Maks Pristovnik, ki sta zasedla 5. in 6. mesto, ter 13-letni Tomi Travnik (10. mesto) in 12-letni Tomi Pristovnik (15. mesto).

Tekmovalci so vozili vsi isto progo, čeprav so bili razdeljeni v 3 starostne skupine:

I. do 14. leta (8 Selanov): 1. Tomi Travnik 69,2 sek.; 2. Tomi Pristovnik 76,1 sek.; 3. Maks Olip 78,6 sek.; 4. Christian Ogris 98 sek.; 5. Matko Roblek 99,5 sek.; 6. Toni Kelih 100 sek.

II. od 14.—17. leta (6 Selanov, 4 St. Janžani): 1. Erih Uznik (Sele) 62,3 sek.; 2. Maks Pristovnik (Sele) 63,5 sek.; 3. Maks Stern (Sele) 65,5 sek.; 4. Tomi Roblek (Sele) 70,7 sek.; 5. Florijan Oraže (Sele) 72,5 sek.; 6. Vili Mošič (St. Janž) 76,8 sek.

III. od 17.—21. leta (9 Selanov): 1. Herman Uznik 54 sek.; Maks Oraže 57,7 sek.; 3. Toni Oraže 61,1 sek.; 4. Franc Pristovnik 61,8 sek.; 5. Johan Oraže 65 sek.; 6. Franc Kelih 71 sek.

Zmagovalci v posameznih skupinah so prejeli lepe pokale, drugoplasirani pa plakete.

Sodček

(Nadaljevanje s 7. strani)

Mati je premišljevala dalje: Ko bo Vožbi videl, da zaradi Sultana nihče več ne bo kradel češenj in češpljev, bo še sam vzljubil psa. — Haha, če bo pa kaka bajbrna prišla mene zaradi kakih spletk in laži zmerjat, bo ji kar Sultan dal vetra!

Tako se je dan nagibal h kraju... Preden sta šli pozno leč, sta še obiskali Sultana, ga sedaj obedve pobožali in obenem poslušali, kdaj bo prikorevsal oče...

Ko bi dobil oče prav veliko denarja kot obračun za svoje drvarsko delo, tedaj bo prišel gotovo dobre volje in bo voljan izpolniti meni največjo željo, pa bom rekla: Sultana mi pusti! S to željo je zadremala hči...

Ako pride napit domov in začne spet s svojo bedasto ljubosumnostjo, bom kratkoma pohujškala Sultana nanj! Kadar je naliman, se še bolj boji psov. Saj ga je carinikov volčjak pred kratkim popadel, ko se je zibal čez vrh. Kako se je tresel, ko je prišel domov! S takimi mislimi pa je zatislila mati oči.

Pozno ponoči pa se je vrnil Ožbi. Ni bil pijan. Pač pa jezen. Ni bilo denarja, pač

SPORTKLUB: EINTRACHT Frankfurt 1:1 (1:0)

Kot je znano, so dunajski nogometaši izgubili v Frankfurtu le z enim golom razlike. Vsi avstrijski športniki so napeto pričakovali izid tekme na Dunaju, ki je bil odločilen za vstop v semifinale tekmovanja za pokal evropskih prvakov. Toda vse iluzije so se razblinile v nič, kajti Sportklub je le s težavo dosegel neodločen rezultat. Med tekmo je deževalo, vendar so gostje kakor tudi domači pokazali lepo tehnično igro. Vodilni gol za Sportklub je dosegel Hof v 31. minuti, izenačil pa je Stein v drugem polčasu. Ta igralec je bil tudi tisti, ki je navdušil dunajske gledalce in je bil brez dvoma najboljši mož na igrišču.

Sportklub je s tem izločen iz tekmovanja, Eintracht pa bo v polfinalu pomeril svoje moči z zmagovalcem iz srečanja Glasgow Rangers-Sparta Rotterdam. Po dveh neodločenih tekmah se bosta ta dva rivala pomerila še v tretji na nevtralnem igrišču.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Bištrica v Rožu:

Sobota, 26. 3.: Stadt der Verlorenen (IV). — Nedelja, 27. 3.: Paprika (III). — Sreda, 30. 3.: Alarm für Sperrzone (IIIa).

Borovlje:

Sobota, 26. 3.: Mein ganzes Herz ist voll Musik (IV). Nedelja, 27. 3.: Menschen im Hotel (IVb). — Torek, 29. 3.: Unternehmen Panthersprung (IV). — Četrtek, 31. 3.: V okviru akcije „Der gute Film“ Maria Stuart.

Pliberk:

Sobota in nedelja, 26. in 27. 3.: Der Bauer vom Brucknerhof (III). — Torek in sredo, dne 29. in 30. 3.: Weiße Sklavinnen für Tanger (IVb).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 28. 3.: 14.00 Poročila, objave, pregled sporeda. — Kogar zanima. 17.55 Za našo vas. — TOREK, 29. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Dr. Ivan Grafenauer: Kraljič rešuje svojo nevesto. — SREDA, 30. 3.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 31. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Vozačem v blednico... — PETEK, 1. 4.: 14.00 Poročila, objave. — April, april... — SOBOTA, 2. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Zdaj smo delo dokončali... — NEDELJA, 3. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in vščimo.

pa dosti praznih obljub od tistega pretkane delodajalca. Našel je večna vrata nezaklenjena. To ga je osupnilo. In je zavrela ljubosumnost v njem.

Tedaj pa je vzrožil Sultan!

Gromki lajež je šel Ožbiju skozi vse kosti. Vrglo ga je nazaj ven. Iz ust mu je ušel čuden glas kot nekomu, ki plane iz hudih sanj. Mati in Lizika sta bili na mah pokonci. Brž luč sem.

In ven!

Pred večnimi vrati je stal Sultan, ve grozeč in napet. Skozi malo odprte dur pa je bil videti prestrašeni Ožbijevo obraz. »Kaj pa to za vraga...!« se je utrgalo onemu zunaj iz obupa polnih prsi. »Oh, kaj, kaj... nič Sultan! Sultan!«

Pes se je takoj okrenil in skočil k materi kakor odločen branitelj. Dolgo je trajalo, preden sta pomirili kužeta. Še dalje pa, preden se je upal Ožbi ves potuhnjen vstopiti.

Na dolgo in široko sta mu pravili, kako je bilo. Mož pa je poslušal in ves spremljen včasi pokimaval, pa spet delal vtis, da sluti za vsem tem neko zvito zadevo, v kateri sta si mati in hči ene in iste misli. Govorili sta tudi na drobno o vseh bodočih prednostih, ki jih bodo imeli, če bo pes pri hiši, od jastreba in lisice, preko tatu, vlomilca, ciganov, roparja do zmerjajočih klepetulj.

A Ožbi je molčal ko zunaj noč.

Ko so že dalj časa zopet ležali v temi, je povedal mož ženi:

»Eden mora od hiše... oni ali pa...«

Nihče mu ni odgovoril. —

Naslednje dneve je bilo vse narobe pri hiši. Oče ni odjenjal. Onidve pa nista hoteli popustiti.

Takoj, ko se je vnel ta prepir, jo je pes pobral tja na hlev. Tja sta mu nosili skrivaje jesti. Ponoči pa je lajal Sultan kakor, da je varuh velikega posestnika.

Toda navsezadnje je le obveljala očetova.

Tisto jutro pa, ko je prišel človek s sosedskega kraja, kateremu je Ožbi prodal za liter domačega žganja osovražene psa je ležal pred hišnim pragom Sultan. Bil je mrtev.

MALI OGLASI

NAPRODAJ

Za Veliko noč že sedaj pogledajte in rezervirajte Duvetin-jopice pri SATTLER, Klagenfurt, Hauptplatz.

Krasno kot pomladanski sen — žensko perilo in stezniki pri SATTLER, Klagenfurt, am Hauptplatz.

NEPREMICNINE NAPRODAJ

Gostilna in trafika, okolica Vrbe, 10 stanovanjskih oz. obratnih prostorov, 4 orali. Cena le 160.000.— S.

Enodružinska hiša, okolica Baškega jezera, 5 prostorov, sadni vrt. Cena 60.000.— S.

Oboje prodaja realitetna pisarna Zechner, Beljak, Hauptplatz 28/I.

Knittak

Šivalne in pletilne stroje

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10 — POLEG MESTNE CERKVE

Pomladanske plašče

za dame, gospode in otroke kakor tudi vsakovrsta DEŽNA OBLAČILA

v specialni trgovini plaščev V. Tarmann

Klagenfurt Völkermarkter Straße 16 telefon 52-76

Naš Gospod, Veliki duhovnik od vekomaj, je poklical k sebi svojega zvestega služabnika železomašnika in župnika v Goričah na Gorenjskem, prečastitega gospoda

Alojzija Železny

Pokojni je živel zadnje desetletje v samostanu čč. šolskih sester v St. Petru pri St. Jakobu v Rožu in je po kratki bolezni, star 93 let, umrl na Gospodov dan, 20. marca 1960.

Zemske ostanke blagega pokojnika smo spremili k zadnjemu zemeljskemu počitku v sredo, 23. marca, ob 9.30 dopoldne iz samostana na župnijsko pokopališče v St. Jakobu v Rožu.

St. Peter pri St. Jakobu, 20. marca 1960.

SOLSKE SESTRE

DUHOVNI SOBRATJE

Gostinski obciti, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYER
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!